

ئىمام
(موحەممەدى كورئى ئەبىدولوھەبى)
وچەند ئىسسىنە كىن وى

- ئىمام موحەممەدى كورئى ئەبىدولوھەبى وچەند ئىسسىنە كىن وى .
- بەھەفكرن ووەر گىرانا : تەھسىن ئىبراھىم دۆسكى
- دەۋك ۱۴۲۲ مشەختى ۲۰۰۱ زايىنى
- چاپا ئىكى
- چاپخانەيا ھاوار

تەھسىن ئىبراھىم دۆسكى

دبیاری

بۆ :

حه‌ژیکه‌رین گازی یا کیتابی و سوننه‌تی
دویکه‌فتی یین ریکا راست

بِهَاقِ نَبَا مِيلاکِه

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ ، نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهِ
أَنْفُسَنَا ، وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا
هُدَى لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا
عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَموتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ
مُسْلِمُونَ ﴾ [آل عمران : ١٠٢] .

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا
زَوْجَكُمْ وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ
وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴾ [النساء : ١] .

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا * يُصْلِحْ لَكُمْ
أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾
[الأحزاب : ٧٠ ، ٧١] .

أما بعد : فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ ، وَأَحْسَنَ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا ، وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ ، وَكُلُّ
بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ ، وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ .

خوانده‌فانی هیژا :

ئەف نامیلکەیا ل بەر دەستی تە یا پینکەتایە ژ پیناسەیه کا کورت
ب ئیک ژ مەزنە زانایین ئیسلامی کو ئیمام موحمەدی کورێ
عەبدلوو هەهابی نەجدی - خودی ژێ رازی بت - ، د گەل چەند
نامیلکەیین وی یین کورت یین کول دۆر بابەتین عەقیدی دزقپرت ،
مە ژ ناف بەرهەمی وی هلبژارتینە وەرگیراینە سەر زمانی کوردی ،
ول هەندەک جەهان فەرۆز ژێ مە بو داناینە ، ب وی ئارمانجی کو
خوانده‌فانی کورد ژ نیزیکی ب ژین و بەرهەمی فی زانایی ئاگەهدار
بیت ؛ چونکی ژ تشتین زانایە کو ئەف ئیمامە ئیک ژ وان زانایین
موسلمانە یین گەلەک لایان کارگری پیخەمەت (تەشوێهکرنا) ناخی
وی د ناف موسلمانان دا ، دا کو سکرەکی دناقبەرا فی ئیمامی
وخەلکی دا ئافاکەن ژ بو هندی کو گازی یا فی ئیمامی یا (ئصلاحی)
کاری ل وان نەکەت ..

هیچی یا مە ژ خودایی مەزن ئەووە فی نامیلکەیی بکەتە جەیی
مفاوەرگرتنی ، وخیرا هەر کەسەکی دەور ل چاپکرنا وی دا هەمی مەزن
بکەت .

دهۆک

١٤٢٢/٦/٢٣ مشهختی

٢٠٠١/٩/١١ زایینی

هلگرى ئالايى سوننەتى

ئىمام

مۇھەممەدى كورى ئەبداوۇھىيى

۱۱۱۵ - ۱۲۰۶

بەرى دەستېپكى :

ھەر جارەكا مەرۇف ژ رۇناھىيا سوننەتى دوير كەفت وپشت دا
چرايى پيغەمبەرىنى بى دى بته ھەقپى د گەل دو دەردىن كوزەك :
- ھزرا وى دى خراب بت ؛ چونكى دى كەفتە داقىن بىدعە
وشەعوەدى ..

- وژىنا وى ژى دى تارى بت ؛ چونكى دى كەفتە ژىر
دەسھەلاتدارىيا گەلەك طاغوتان ، وبەرى ھەمىيان طلغوتى نەفسى
وگردارىيىن وى .

و ل وى دەمى رۇناھىيا دىنى كز دبت وياطل وى دىنى بى ترس
سەرى خۇ رادكەت ودرىي خۇ دوەشىنتە دىندارىيى ، وبەرى ھەر
تشتەكى دىنى نەزانان وەردگىپرت .

(لات وعوززا) ئەوين جارا ئىكى ب دەستىن ئالاھلگرىن ئىسلامى
ھاتىنە ھوپر ھوپر كرن ، ل گەلەك و ل گەلەك جھان دوبارە دئىنە
مەيدانى بەلى ھەر جار ب ناقەكى دى و ب رەنگەكى دى پەيدا

دېن .. و ل فان دەمان نەزانىن دبتە دەسھەلاتا ئىكانە وخۇشتقىيا ل بەر
دلان ، ما نە تشتەكى عنتىكەيە مەرۇف ببتە ئەقىندارى نەزانىنى ودوژمنى
سەرى زانىنى وزانايان ؟

دەستېپكە كا فەر :

پشتى دويركەفتە كا نەيا شرىن ژ چرايى سوننەتى وشكەستتە كا
سىياسى يا مەزن بەرانبەر ھېر شا مەغولىيان د ناپ ئومەتى دا
پەيدا بووى ، بى ئومىدى د دلان دا پەيدا بوو .. ھنگى خودى وەسا
ھەزكر دەولەتە كا گەنج ويا خودان ھېر ئالايى بەرھەقانىيا ژ ناپى
ئىسلامى ھلگرت ، ئەقى دەولەتى - ئەوا ب ناپى دەولەتا ئوسمانى
ھاتىيە ناسىن - نىيزىكى شەش سەد سالان ئالايى ئىسلامى ھلگرت
و ب ناپى دەولەتا ئىسلامى ئاخفت ، وئەگەر چ ئەو دەولەت ل گەلەك
دەمىن ژىيى خۇ شيا بوو وى بى ئومىدىيى د دلان دا نەھىلت
نەخاسم پشتى زىدە ب ناپ جەرگى ئوروپايى دا چوروى ، بەلى مخابن
ئەف دەولەتە نەشيا ئوممەتى دوبارە ل چرايى سوننەتى كۆم بكتەتەفە ،
بەلكى ل ھندەك جاران ئەف دەولەتە ب خۇ بوو بوو ئەو ئاستەنگا مەزن
يا كەفتىيە د ناقبەرا ئوممەتى وزقپىنا ل سوننەتى دا .

راستە ئوسمانى - ل گەلەك دەمان - ئىخلاصە كا بەر چاف بو ئىسلامى
ھەبوو ، وعەبقەرىيەتە كا سىياسى وعەسكەرى ژى ل نك ھەبوو ، وئەو
ئىك ژ ئەگرىن سەرەكى بوون يىن ئوممەت ل دەمى داكەفتىيى راکرى ،
بەلى ئەفە نابتە مانع كو بىژىن : قى دەولەتى ونەخاسم ل دوسەد سالىن
دویمایى بى ژ ژىيى خۇ ئوممەت بەر ب ژوردانىيە كا خەطەر فە دېر ..
ئوسمانىيان گەلەك ھەز ژ ئىسلامى دكر ، بەلى گىرفتارىيا وان يا

مەزەن ئەو بوو وان - يان پتەرىيا وان ! - ئىسلاما صافى ب راستى و دورستى و ەرنەگرت بوو ، دەولەتا وان پتەر ژ کو دەولەتە کا عەقائدى بت دەولەتە کا جىھادى بوو ، ەھردەم وان ب عەقلىيەتە کا عەسكەرى ەزر دكر ، لەو خو نظاما وان يا ئىدارى ژى نىزىك بوو نظامە کا عەسكەرى بت .

ژ لايى دىنى قە : دەولەتا ئۆسمانىيان كەفتبوو رەشە داقت (تەعەصوبە مەزەبى) ، و دقت ژ بىر نەكەين كو دەولەتا ئۆسمانىيا ەنەفى - وەك بەرەقانى ژ مەزەبىيەتا بەرتەنگ - ب بىرپارە كا سىياسى دەرگەھى (ئجتهادى) گرتبوو ، و ب گرتنا دەرگەھى (ئجتهادى) دەولەتتى رى دا (جموود و تەقلید و تەعەصوبى) كو جەھى خو د مەيدانا رەوشەنىرى دا بكت . و ژ لايەكى دى قە شىخىن طەرىقان شىان دەولەتى بخاپىن و سولتانان وەسا تى بگەھىن كو دىن طەرىقىيە و بى طەرىقە دىن ژ كەسى نائىتە قەبولىكرن ، و د ئەنجام دا دىن د سەرى خەلكى دا بوو (تەقلید) و كۆمە كا خورافاتىن (أقطاب) و شىخىن خودان كەرامەتىن ژ درەو !

ورژا دىن بوويە (تەقلیدە كا ەشك) بوو لەشەكى بى رح ، بوو رۆتىنەكى موزىج ، لەو جفاكى ەيدى ەيدى خو ژى دوپر كر و بو ل پىگوھۆر كەكى گەريان .. و چونكى شرىعت ب گرتنا دەرگەھى ئجتهادى بوو بوو پارچەبە كا ەشك خەلك بو خو ل تشتەكى زىندى گەريان بى گرفتارى بىن وان چارەسەر بكت .. و گرفتارى ئەو بوو وان بەرى خو دا ئوروپايى ، و سولتانى ئۆسمانى (سولەيمان) ئەوى ب ناسناقى سولەيمانى قانونى ەاتىيە ناسىن ، ئىكەمىن سولتانى

موسلمان بوو دەرگەھ بو (ئستىرادكرنا) قانونىن نە ئىسلامى قەكرى .. و ئەقى كارى وى ئەوى ژ ئەنجامى (تەعەصوبە مەزەبى) و (سلبىيەتا صوفىياتى) ەاتى دەرگەھ بوو بى دىنى بى ل تاق كر .

و پسىار ل قىرى ئەقەيە : ئەرى د نائف قى گىلەشۆكى دا ەلوىستى مرؤفىن خودى چ بوو ؟

بو بەرسف دى بىژىن : مرؤفىن خودى ئەوين ەردەم كو بر و ەوىر بەرى خو ددن ، دەمى ئوممەت د قى كراسى دا دىتى وان تى ئىنا دەر كو ئوممەت يا بەر ب بەرزەبوونە كا ب ترس قە دجت ، بەرزەبوونە كا وەسابە ئەگەر خودى نەكت يا بەردەوام بت دى بەرى ئوممەتى دەتە ەندى كو ناسنامەبا خو ژ دەست بدەت ، لەو وان ب رەنگەكى (مەوضوعى) بەرى خو دانە واقعى ئوممەتى ب ئىيەتا چارەسەر كرنا گرفتارىيان .. مرؤفىن خودى پەيوەندى يا دەرمانى ب دەردى قە ژ بىر نەكر ، وان باش دزانى فەسادا عەقائدى و دوپر كەفتنا ژ راستى يا ئىسلامى ئەگەرا سەرەكى يا فەسادا (ئجتماعى و سىياسى و ئقتصادى و علمى) يە .

لەو دەمى ئەو ب دەسنىشانكرنا دەرمانى را بووين وان ژ عەقىدى دەست بى كر .. چاوا ؟

سەرەاتى يا (شىخ الإسلام أبو عبد الله محمد بن عبد الوهاب النجدى) باشترىن بەرسفە بو قى پسىارى ..

موحه ممدی کوری عهبدلو ههباي و پیناسهیه کا کورت :

❁ (شیخ الإسلام) ناڤی وی (موحه ممدیه) کوری شیخ (عهبدلو ههباي) کوری (سوله یمانی) ته میمی یه ، ل سالا ۱۱۱۵ مشهختی (بهران بهر ۱۷۰۳ ز) ل باژیری عویهینه ل باکوورا (ریاض) ی ل دهقرا نهجدی ژ جهزیرا عه ره بان هاتوو سه ر دنیا یی . ❁ بابی وی شیخ (عهبدلو ههباي) قازی یی باژیری بوو وئیک ژ زانایین نافدارین دهقرا بوو ، وقی ئیکی کار د شیخ موحه ممدی کر کو هه ر ژ زارۆکینی یا خو و ب دورستی ل حهفت سالی یی قهستا زانایین دهقرا بکهت پیخه ممت داخواز کرنا زانینی و ل دوازه سالی یی نهو ژ نهجدی ده ر کهفت وقهستا وه لاتی حجازی کر و چوو باژیری پیغه مبهری - سلاف لی بن - دا ل نک زانایین ویری علمی بخوینت .

❁ ل مه دینی سهدای قهستا حهله قا شیخ (عهبدللاهی نهجدی) کر و سه حیحا (بوخاری و موسلمی) ل نک خواند حهتا ئیجازا علمی حه دیسی ژی وهرگرتی ، وچونکی زانایی حه دیسی یی نافدار (موحه ممد حه یاتی سندی) زی هنگی ل مه دینی بوو سهدای قهستا وی ژی کر وده رسین حه دیسی و شریعه تی ل نک خواندن .

❁ فان ههردو زانایین مهزن (عهبدللاهی نهجدی و موحه ممد حه یاتی سندی) کارتیکر نه کا بهرچاڤ د هزر و بییرین سهدای دا کر ، و بهری وی دا بهره فانی یا ژ سونه تی و نه یاره تی یا بیدعه و بیدعه چی یان ، وچونکی فان ههردو زانایان عه قیده یه کا سه له فی یا پاقر هه بوو وان بهری شاگرده یی خو دا خواندنا کتیبین عه قیدی یین

دورست ، وه کی کتیبین (ئیمام نه همدی وئبن ته میمی وئبن قهیمی) .

❁ ژبلی فان ههردو زانایان سهدای زانین ژ گه له ک سهدایین دی ژی وهرگرتوو ، وه کی : (ئیسماعیلی عه جلوونی) و (موحه ممدی نه حسانی) و (عه لی بی داغستانی) و گه له کین دی .

❁ پشتی چهند ساله کان ژ مانا وی ل مه دینی نهو زقری باژیری خو عویهینی ل نهجدی ، وه یامه کا دریش پیغه نه چوو وی ده ستویری ژ بابی خو خواست کو قهستا شامی بکهت دا بو خو زانینی ژ زانایین ویری ژی وهرگرت .. ئینا بابی وی ده ستویری دایی .

❁ وچونکی سهدای زانیوو کو ل باژیری به صرای هنده ک زانایین هیژا هه نه وی قیا ربکا خو د ویری ژی بیخت و علمی بو خو ژ وان ژی وهرگرت ، وگاڤا نهو گه هشتی یه به صرای وی قهستا زانایه کی سه له فی کر کو شیخ (موحه ممدی مه جووعی) بوو وده رس ل نک وی خواندن .. ووی دیت نه ف سهدایه ژی گه له ک ژ واقعی ئوممه تی یی دل کوله ، لهو ل سهدای مسوگر بوو کو گه له ک زانا هه نه ب فی واقعی ئیشه وی درازی نینن به لی هه ر ئیک ژ بهر نه گه ره کی خو بی ده نگ دکهت .

❁ ل به صرای قه ناعهت بوو سهدای چیبوو کو دڤیت ئیک هه بت باخخت ، راستی یی بو خه لکی دیار بکهت و بهری وان بده ته سونه تی ، نه گه ر نه خه لک دی میننه د نه زانین و بی فامی یا خو دا ، لهو هه ر ل ویری وی ده ست ب نفیسینی کر و هنده ک کتیبین بچویک نفیسینی

هېرش تېدا دانه سهر وان بیدعه یین کو د ناف خه لکی دا دبه لاف ،
وداخواز کر کو خه لک ل مهنه جی کیتابی وسوننه تی بزقرن .

❖ بیدعه چی یان ژ خودانین طهریقی ومه زهه بین بهرته نگ ب فی
کاری وی نه خوش بوو وبه رگه ریان کر کو نه خوشی بی بگه هینه شیخ
موحه مده دی وسهیدایی وی شیخ موحه مده دی مه جووعی ، حه تا
دویماهی بی مه سه له گه هشتی به هندی خه لکی به صرایی بچویک ونه زانین
خوب شیخی را بهردان ووان دا ب دویف وی فه حه تا ئه و نه چار
کری کو ل نیفا روزه کا گهرم بی ئاف ونان ژ به صرایی بره قفت وبهر
ب ناحی یا (زوبهیر) فه بچت .

❖ ده مه کی ئه و ما ل (زوبهیر) پاشی فه ستا ده فه را ئه حسائی کر
ول ویری بوو میفانی شیخ موحه مده دی شافعی ، پاشی پشتی ده مه کی
زقری باژیری خو عویه یینی ، وهزرا چوونا شامی ژ سه ری خو ئینا
دهر .

❖ گافا زقری به عویه یینه دیت بابی وی بی چوویه
باژیری (حهریمالایی) ، ئینا ئه و ژی ب دویف بابی خو دا چوو ،
ول ویری ئاکنجی بوو وخواندنا خو ل نک بابی خو تمام کر ،
ول حهریمالایی بو جارا ئیککی سهیدای ب ناشکه رایی ده ست
ب به لافکرنا گازی یا خو کر و د دهرس وکتیبین خو دا وی هېرش
دانه سهر وان بیدعه یان یین کو د ناف خه لکی دا دبه لاف ، ومه نه هجی
کیتاب وسوننه تی بو خه لکی رو هن وناشکه را کر . ویا زانابه کو ئه ف
گازی به ل دین بیدعه چی ومه زهه بی یان خوش نائیت ، وچونکی
ده سه هلات هنگی یا فان رهنگه مرؤفان بوو وان شیخ نه چار کر

کو ژ باژیری حهریمالایی دهر که قفت وبهر ب عویه یینی فه مشه خت
بیت .

❖ مه زنی عویه یینه هنگی میره کی نه جدی بوو دگوتنی :
(عوثمانی کورئ حه مه د) ی ، فی میری گه له ک که یف
ب گازی یا شیخی ده ات له و وی ب سنگه کی به رفره ه فه
پیشوازی لی کر وسوز دایی پشته فانی یا وی بکه ت .. له و
شیخی ب ناشکه رایی ده ست ب به لافکرنا مه نه هجی سه له فی کر
ونالایی سوننه ت وجهه ماعه تی بلند کر و ب پشته فانی یا میری ئه و هه می
مه زارین خه لکی طه و اف ل دؤر دکر ودوعا بو خو ژئ دکرن
هه رپانندن ، وئه و تی گه هانندن کو ئه ف کاره بی دورست نینه ،
و ژ لابه کی دی فه شیخی میر پالدا کو (حودوودین شه ری) وه کی
د قورئانی دا هاتین ب کار بینت ، وته شجیعا زانایان بکه ت کو
کتیبین عه قیدا دورست ل مزگه فت ومه دره سان بیژن .. و ب فی
رهنگی باژیری عویه یینه بوو جهی به لافکرنا گازی یا کیتابی وسوننه تی .
❖ دهنگ وباسین شیخی ومیری ل جه زیری به لاف بوون ،
بیدعه چی ونه زانان ب فی چه ندی نه خوش بوو ، وهنده ک ژ وان چوونه
نک میری ئه حسائی وگوتنی : ل عویه یینه مرؤفه کی دهر که فتی
دیژنی (موحه مده دی کورئ عه بدلو هه هابی) دوژمناتی یا دینی دکه ت ،
وناخفتین نه جوان د دهر حه قا وه لی یان دا دیژت ، ودیژت : باب
وباپیرین هه وه دنه زان بوون ..

وحه تا دویماهی بی ژ وی که لیشا حه تا ئه فرؤ ژئ مه گو ه لی دبت !
میری ئه حسائی رابوو کاغه زه ک بو میری عویه یینه هنارت تیدا ژئ

خواست نهُو موحه‌مه‌دی کورپ عه‌بدلوه‌هه‌بابی بکوژت ، نه‌گهر نه
نه‌یاره‌تی د ناقه‌را وان دا دی په‌یدا بت .. وچونکی به‌رگری یا میری
نه‌حسائی ب میری عویه‌ینه فه نه‌دهات وی گۆته شیخی : نه‌ز هه‌ز
دکه‌م توژ باژیرپ من دهر که‌فی . له‌و شیخ نه‌چار بسو داخو‌زا وی
ب جه‌ئینا .

د گهل ئبن سعودی :

ل سال ۱۱۵۸ مشه‌ختی ، ده‌می ژیی سله‌یدای پینجی وپینج
سال ، نه‌و ژ عویه‌ینی دهر که‌فت وچوو درعی‌یی ل نک میری وی
(موحه‌مه‌دی کورپ سعودی) .

ئبن سعودی گه‌له‌ک که‌یف ب گازی یا شیخی هات
وسۆز دایی پشته‌فانی یا وی د به‌لافکرنا وی دا بکه‌ت ، وپیخه‌مه‌ت فی
نارمانجی وان ده‌ستین خو کر نه‌ تیکدا ئیکی ب زانینا خو ویی دی
ب ده‌سه‌لاتا خو ، وه‌ردووان په‌یمان دا ئالایی سوننه‌تی ل ده‌قه‌را
نه‌جدی به‌لاف بکه‌ن وه‌ندی بشین به‌رگری یا بیده‌ه وشرکی ونه‌زانینی
بکه‌ن .

جزیرا عه‌ره‌بان - نه‌وا هنگی ب نافی ل بن ده‌سه‌لاتا ده‌وله‌تا
ئوسمانی - ل سه‌ر هژماره‌کا نه‌ یا کیم ژ میرنشین وحاکیمیاپین
بچویک ولیککه‌فتی یا پارچه‌گری بو ، ونه‌ف چه‌نده گه‌له‌ک ل دلی
ده‌وله‌تی هات .. گا‌فا شیخ هاتی‌یه درعی‌یی و میری وی پشته‌فانی یا
وی کر ، شیخی کاغه‌ز بو گه‌له‌ک میر وزانایاپین جزیری هنارتن وتیدا
ژ وان خواست نه‌و ده‌ستین خو بکه‌نه تیکدا ژ بو به‌لافکرنا ئیسلا‌ما
راست و دورست یا دویر ژ وه‌ربادان وته‌فسیراتین به‌رتنه‌نگ وخه‌لت ،

ونه‌ف چه‌نده ب خو کاره‌ک بو ل دلی ده‌وله‌تی نه‌دهات ؛ چونکی
ئیکبونا میرین ده‌قه‌ری لاوازکر نه‌ بو ده‌سه‌لاتا ده‌وله‌تی ل سه‌ر وان .
به‌رسقا هژمارا مه‌زنتر ژ وان میر وزانایین شیخ موحه‌مه‌دی کاغه‌ز
بو هنارتین نه‌و بو وان گۆت : نه‌م ری‌کا باب وباییرین خو به‌رناده‌ین
نه‌گهر خو یا خه‌لت ژی بت !

میری درعی‌یی ئبن سعودی ده‌ست دا هیژی وه‌ژماره‌کا جه
وباژیران ئیخسته‌ن بن ده‌ستی خو و ل سه‌ر میرنشینا خو زینده
کرن ، وه‌ر جه‌ه‌کی وی فه‌گرتبا وی (حودودین) شه‌رعی
ب جه‌ دئینان وزانا وقازی لی ددانان دا علمی شه‌رعی یی دورست
به‌لاف بکه‌ن .

ل فی ده‌می شیخ یی به‌رده‌وام بو د دهرس گۆتن وکتیب نفیسینی
دا ، و ژ لایه‌کی دی فه‌ وی چا‌فدی‌ری ل کار وبارین دینی یین
میرنشینا ئبن سعودی دکر ، نه‌وا رۆژ بو رۆژی به‌رفره‌ه بووی حه‌تا
ل سال ۱۱۸۷ باژیرپ (ریاض) ی ژی فه‌گرتی .

مرنا شیخی وبه‌ره‌می وی :

ل هه‌یقا (ذو القعه‌ه) ژ سال ۱۲۰۶ مشه‌ختی (نه‌وا دکه‌فته
به‌رانه‌ر ۱۷۹۱ ز) د ژیی نۆت وئیک سالی‌یی دا شیخ موحه‌مه‌دی
کورپ عه‌بدلوه‌هه‌بابی چوو به‌ر دلوفانی یا خودی پشتی به‌ره‌مه‌کی هیژا
ل پشت خو هیلا .

وژبلی بزاقین وی یین به‌رده‌وام د دهرس گۆتن وبه‌لافکرنا زانینی دا
سه‌یدای هژماره‌کا کتیب ونامیلکه‌یین ب به‌ا ل پشت خو هیلاینه‌هه‌تا
نه‌فرو ژی مفا ژی دئینه‌ دیتن ، ویا زانایه‌ کو وی د نفیسینین خو دا

(تهرکیزه کا) باش ل سهر دیار کرنا عهقیدا ئیسلامی یا دورست کرییه ، و ژ بهرهمین وی یین ناقدار :

۱- (کتاب التوحید) .

۲- (مسائل الجاهلیة) .

۳- (ثلاث عشرة رسالة في التوحید والإیمان) .

۴- (مختصر السیرة النبویة) .

وگهله کین دی کو ههمی نوکه دیازده بهرگین مهزن دا چاپ بووینه .

ومرنا شیخی کاره کی مهزن د زانا وتیگه هشتی یین وی سهردهمی کر وگهلهک ژ وان شعر ب مرنا وی فهانندن ، ژ وان زانایین ناقدار : شیخ (محمد بن إسماعیل الصنعانی) خودانی کتیببا (سبل السلام) نهوی هیشتا د ساخی یا سهیدای دا شعر پی فهانندین ومهدحین وی کریبن ، وئیمامی (شهوکانی) خودانی تهفسیری وکتیببا (نیل الأوطار) .

سالوخته تین شیخی :

نهو دیرؤ کفانین ژباننامه یا شیخ موحه مدهدی نفیسی دبیژن : نهو مرؤفه کی نهرم وحه لیم بوو ، یی ناقچاق فه کری ودل فرهه بوو ، ودهستی وی هه ردهم بوو هاریکاری یی وخیرخوازی یی یی فه کری بوو ، مرؤفه کی رحهت ونهرم بوو د گهل هه ره کهسه کی ب تی د گهل وان نهبت یین نهیاره تی یا کیتاب وسونه تی دکر ، نهو ل سهر وان یی دژوار بوو ، وهندی مرؤفه کی مهرد بوو گهلهک جارن وی ژ مالی خو خهرجی ل طهله بین خو یین فه قیر دکر ، وهندهک جارن وی مال

دهین دکر وهاریکاری یا مرؤفین پیتقی پی دکر ، نهو مرؤفه کی خودان ههیهت بوو وگه شاتی ژ ناقچاقان دپه شی .

دیرؤ کفان (بن بشر) دبیژن : « ب راستی نهو (شیخ الإسلام) بوو ، زانایه کی مهزن بوو ، بهرکه تا علمی وی خهلهک ههمی فه گرتبوو ، خودی سونهت ب وی ب سهرئیخست ونومهت ب وی سهرفهراز کر ، ل وی دهمی ئیسلام د ناف خهلهکی دا بوویه تشته کی غه ریب نهو هات و دین به لاف کر ، نالایی جیهادی بلند کر وتوهو جیدا دورست نیشا بجویک ومهزنان دا .. » .

گازی یا شیخی وکار تی کرنا وی ل سهر نومه تی :

نهو بزاقا (شیخ الإسلام) بهری پتر ژ دوسه د سالان ل جهزیرا عه ره بان پی رابووی دئیتته هژمارتن ئیکه مین پینگا فا موکم د ریکا چاکرنا واقعی نومه تی یی هه فچاخ دا هاتی به هافیتن ، گازی بهک بوو نه گهر هنگی نومهت پی هشیار بیا روی یی دیرؤ کی دا ئیتته گوهارتن ، بهلی مخابن نهو نوممه تا ب (سلبییه تا صوفی یان) و (تهعه صوبوا مهزه بی یان) هاتی به بهنجرون که فتبوو خه وه کا گران لهو هزر کر نهو گازی یا دئیتته گوهان کابووسه کی موزعجه دقیت بیتته بی دهنگ کرن !

شیخ موحه مدهدی د قیا ب گازی یا خو یا سهله فی نومه تی ل راستی یا ئیسلامی هشیار بکهت وبهری وان بدهته منهه جی کیتابی وسونه تی ، دورست د ئیسلامی بگهت ودورست ب کار بینت ، نهو نه ئیکه مین زانابو دیرؤ کا ئیسلامی د فی مه جالی دا نیاسی ، بهلکی گازی یا وی هه ر طایهک بوو ژ دارا وی گازی یی یا ئیمام نه مدهدی وئین ته یسمیه ی

وگەلەكەين دى ب خوه و خوينا خو ئافداى .. بەلى گەلەك لا هەبوون
ھەز دەر ئومەت نەستى بىنت ؛ دا ئارمانچىن وان ب جە بىن ، لەو فان
لايان ھەمىيان دەستىن خو كرنە تىكدا وبوونە ئىك چەپەر دژى
گازىيا شىخى وبزاقا وى يا خورت .

ل دەمى شىخ ھاتى ودەنگى خو ب گازىيا خو بلندكرى
دەولەتا ئوسمانى بەر ب لاوازبوونى وھلوھشيانى قە دچوو ،
دەولەتىن ئورويىيان (و ب تايبەتى برىتانىا وفەرەنسا ورووسىيا)
بەرگەرپىان دەر رىكا ھلوھشيانا قى دەولەتى خو ش بكنە ، وخەون ب
وى رۇژى قە ددەتن يا ئەف دەولەتە تىدا دمرت وئەو مىراتى وى ل
خو لىكفە دكەن .. وچونكى گازىيا شىخى نەجدى رىكا
چارەسەر كرنا وى فەسادا عەقائدى بوو يا دەولەتى پشەقانى لى دەر ،
وچونكى وان دزانى ھەر جارەكا ئومەت د گازىيا شىخى ھات
ول راستىيا ئىسلامى زقپرى خەون وخەيالچىن وان دى خاف
دەر كەفن ، وان بەرگەرپىان كر ئاستەنگان بىخەن د رىكا قى گازىيا
دا ؛ دا خەلك ل دۆران كۆم نەبن .. وئەفە يا غەرىب نىنە ، بەلىيا
غەرىب ئەو بوو دەولەتا خىلافەتى ب خو ژى ب قى گازىيا نەخوش
بوو وبۇ دىرۇك دقەت بىتە گۆتن كو گونەھا مەزن يا دوژمناتىيا
دەولەتى بو قى گازىيا (إصلاحى) دكەفە ستوىى وان خودان
شاشكىن مەزھەب پەرىس وطەرىقەچى بىن سولتان وە تى گەھاندى كو
شىخ موخەممەد وھەقالىن وى كۆمەكا دز وجەردەچىيانە رىكى
ل خەلكى دگرن ، ونەيارەتىيا شىخ وولەىيان دكەن دوژمنىن
ئىمامىن مەزھەبانە ، وناھىلن كەس صلاوھتان بدەنە سەر پىغەمبەرى

- سلاف لى بن - .. وھتد . ووهكى بەرى ھنگى فان رەنگە مرۇفان بى
بەختى ل (ئىن تەيمەھى) كرى كو وى دقەت ئنقلابەكى ل سەر
سولتانى بكتە ، وەسا ھندەكان گەھاندە سولتانى ئوسمانى ژى كو ئەف
شىخە وھەقالىن وى (حزبەكا سىياسىنە) لى دگەرپىن دەولەتى پارچە
پارچە بكنە وئومەتى ژىكفە بكنە .

بوچى (وھەھابى) ؟

ودا ئەف مرۇفە پتر قەناعەتى بو سولتانى وبۇ خەلكى ژى چى بكنە
كو شىخ وھەقالىن وى جماعەتەكا جودا خوازن وگازىيا وان گەفەكا
مەزنە ل سەر ئىسلامى ، رابوون دو پىكاف د قى دەلشەبى دا ھاقىتىن :
يا ئىكى : وان ژ طەرىقەچى ومەزھەبىيان خواست كو دەست بدەنە
نقىسىنا كىب ونامىلكەيان دژى شىخى وگازىيا وى ، وتشتى
غەرىب ئەو بوو ئەو كەسپن دژى شىخى كىب نقىسپن كەس ژ وان
ئەو نەبوو بى رىزەكا ب تى ژى ژ كىب شىخى خواندىيان د گەل
پوینشتى ودان وستاندن د گەل كرى ! ودا ئەو خەلكى وە تى بگەھىن
كو شىخ موخەممەد خودانى مەزھەبەكى نوىيە رابوون بەرگەرپىان كر دا
ناقەكى ل سەر وى وھەقالىن وى بدانن ووان بى بدەنە ناسپن ، چ ناف
بداننە سەر ؟

ئەگەر بىژنى : (سەلەفى) ، ئەفە دى بو وان بتە مەدح ؛
چونكى مەعنا وى ئەو ئەو ئەو ل دوىف (سەلەفىن) ئومەتى دچن ، ئەگەر
بىژنى (موخەممەدى) نەكو ھندەك ھزر بكنە ئەو ل دوىف پىغەمبەرى
- سلاف لى بن - دچن ، وئەفە ژى ل دلى وان نائىت ، گۆتن : يا
باش ئەو ئەم بىژنى : (وھەھابى) ، ئەف ناقە بى نوىيە و ل بەر

خەلكى دىيى غەرىب بت ، و ب راستى دانانا فى ژ لايى وان قە ل سەر داخواز كەرىن تەو حيدى و مەنەھەجى سەلەفى نیشاننا بى فامىيا وانە ، ئەگەر نە ما بابى شىخى (عەبدلوھەھابى) چ پەيوەندى ب گازىيا وى قە ھەيە ؟

ودەمى دوژمىن گازىيا سەلەفى دىتى فى پىنگافى چو پىقشە نەھات و بەر بەرە گازىيا وى د ناف وەلاتىن موسلمانان دا يا بەلاف دبت وزانايىن نافدار يىن پشەقانىيا وى دكەن ، ئەو ترسان بزاقىن وان سەرى نەگرن ، لەو پىگافا دووى وان ھاقت .

وپىگافا دووى : ئەو بوو وان سولتان وەسا تى گەھاند كو بزاقا (وہەھابىيان) تەمەرودەكا سياسىيە ل سەر دەولەتى ، لەو دقت و ھىز د گەل وان يىتە ب كارتىنان ، وئەو ب ئەزمانى عەسكەرى د گەل وان باخفن .. وئەو بوو سولتانى ئوسمانى دەستورى دا والىيى خو ل مصرى - زەلامى فەرەنسا - كو دربە كى عەسكەرى بوەشىنتە (وہەھابى) يىن نەجدى ، وئەو والىيى دوژمنى سەرى دەولەتى وھەقالى نەبارىن دەولەتى ژ ئوروويىيان د گافى دا فەرمانا سولتانى ب جھ ئىنا ، وپشتى لەشكەرى وى (يى سەركەفتى !) زقپرىيە مصرى ئنگليزان نىنەرى خو (فورستىر سادلىر) ھنارتە مصرى دا پىروزباھىيا دەولەتا ئنگليزان بگەھىنە لەشكەرى مصرى ، ما نە تەقنە كى غەرىبە ؟!

ودىرؤك قەدگىرت كو (ابراھىم پاشا) ي دەمى ھىرشا خو كرىيە سەر وەلاتى نەجدى و حجازى وى ھندەك جو قىن مۇسىقى و تياترؤ د گەل خو برن و دەمى وى فەرمان داى ھندەك زانايىن سەلەفى يىن

وھكى شىخ (سولەيمانى كورى عەبدللاھى كورى شىخ موھەمدى) بىنە كوشتن وى ژ جو قىن خو يىن مۇسىقى خواست ئەو موسيقى د بەر را لى بدەن ؛ دا پتر كەرىن وان قە كەن !

وھەژى گوتنىيە كو : دوژمىن گازىيا شىخى ب فان ھەر دو ھىرشىن خو قە (يا ھزرى ولەشكەرى) نەشيان وى دويمەھىيا دلئ وان دخوازت بو قى گازىيى بدانن ، بەلكى رۆژ بو رۆژى قى گازىيى بەر ژ خو دا ، ھەتا ئەو رۆژ ھاتى يا كارتىكرنا وى يا ئىجابى گەھشتىيە ھەمى لايىن جىھانا ئىسلامى وئەو بوويە ھىقنىيى وان ھەمى گازىيىن (إصلاحى) يىن پشە ھنگى ل جىھانا ئىسلامى سەر ھلدانن . (*)

(*) ئەف بابەتە مە ژ پەرتؤكا خو د گەل مرؤقنىن خودى وەرگرتىيە .

چەند نۇقتىسىنى كۆرسىتىپ بېرىڭىز
ئىسلام مۇھىم مەدەنىي كۆرىنىشىنى كۆرسىتىڭىز

- ۱- پېشكېن ئىسلامى (نواقض الإسلام) .
- ۲- پامانا پەيخا طاغوت (معنى كلمة الطاغوت) .
- ۳- سى بناغە (الأصول الثلاثة) .
- ۴- چار پېيك (القواعد الأربعة) .
- ۵- مەسەلەن جاھىلەتنى (مسائل الجاهلية) .

یا سی یی : ههچی یی بوتپه ریسان کافر نه کهت ، یان د کوفرا وان دا بکهفته گومانی ، یان رپبازا وان دورست بیبت ، دی کافر بت . (۴)
یا چاری : ههچی یی باوهری یی بیبت کو ری و رپبازا ئیکی دی ژ یا پیغه مبهری - سلاف لی بن - تمامتره ، یان حوکمی ئیکی دی ژ حوکمی وی باشتره ، وه کی وان یین حوکمی طاغوتی ب سهر حوکمی پیغه مبهری - سلاف لی بن - دئیخن ، نهو کافره .

یا پینجی : ههچی یی کهربین خو بهاقتیه تشته کی ژ وان تشتین پیغه مبهری - سلاف لی بن - پی هاتی دی کافر بت ، نه گهر خو نهو کاری ب وی تشتی بکهت زی .

یا شهشی : ههچی یی یاری وترانه یان بو خو ب تشته کی ژ دینی پیغه مبهری بکهت ، یان ب خهلات وجهلاتی نهو پی هاتی ، دی کافر

وهوین دوعا وپه رستی بو وی ب تنی لی بکن ﴿ [الجن : ۱۸] و د هه دیسه کی دا یا ئیمام نه حمهد و ترمذی ژ نوعمانی کو ری به شیری فه دگو هیزن هاتی به : (الدعاء هو العبادة - هه ما دوعایه عیبادهت) ، لهو دوعا ژ خودی ب تنی دئیته کرن .

(۴) نایه ته که دبیت : ﴿ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفصامَ لَهَا - فَيَجَا ههچی یی کافری یی ب وان تشتان بکهت یین ژبلی خودی په رستن بو دئیته کرن و باوهری یی ب خودی بیبت نهو ل سهر رپکا باشتر موکم وراست بو ، وی خو ب وی وه رسی فه گرت یی نه ئیسه برین ﴿ [البقرة : ۲۵۶] مهعنا کوفرا ب طاغوتی ژ بیئقی یین ئیمانئیه .

بت ، ودهلیل ل سهر فی چهندی گوتنا خودی به : ﴿ قُلْ أَلِلَّهِ وَأَيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ . لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِعْمَانِكُمْ - تو نهی موحه مهد بیتره وان : نه ری هه وه ب خودی و نایه تین وی و پیغه مبهری وی یاری دکرن ؟ هوین - نهی گهلی دوروی یان - داخوازا لیبوری نه کهن چو مفا د داخوازا هه وه دا نینه ؛ چونکی هوین ب فی گوتنا خو یین کافر بوین ﴿ [التوبة : ۶۵-۶۶] .

یا حهفتی : سپره بهندی ، ههچی یی بکهت یان پی رازی بست دی کافر بت ، ودهلیل ل سهر فی چهندی گوتنا خودی به : ﴿ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ - نهو ههردو فریشته سپره بهندی یی نیشا ئیکی نادهن ههتا وی شیرهت نه کهن و وان ژ خو فی کرنا سپره بهندی یی پاشقه لی ندهن ونه بیژنی : ب خو فی کرنا سپره بهندی یی و گوهداری یا شهیتانان کافر نه به ﴿ [البقرة : ۱۰۲] .

یا ههشتی : پشتگیری یا بوتپه ریسان و پشته فانی و هاریکاری یا وان دزی موسلمانان ، ودهلیل گوتنا خودی به : ﴿ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ - وههچی یی ژ هه وه وان بو خو بکهته سهر کار نهو دی ژ وان بت ، و حوکمی وی حوکمی وانه . هندی خودی به وان زورداران یین کافران بو خو دکنه سهر کار سهر راست ناکهت ﴿ [المائدة : ۵۱] .

يا نههئى : ههچىيى باوه ر بكهت كو بو هندهك مرؤقان ههيه
ژ شريعهئى موحه ممدى دهر كهفن وهكى بو خدرى چيپووى ژ شريعهئى
مووساى - سلاف لى بن - دهر كهفت ، نهو دى كافر بت .

يا دههئى : پشتدانا دينى خودى ، كو نه خو فير بكهت و نه كارى
بئ بكهت ، و دهليل ل سهر فئ چهندي گوتنا خودىيه : ﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ
مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ - وكهس
ژ وى زوردارتر نينه يى ب نايهتئى خودى شيرهت لى بينه كرن ،
پاشى نهو پشت بدهته وئ ههههئى ، ووجه كئ بو خو ژئ نه گرت ،
وخو دفن بلند بكهت ، هندی ئههههئى هم تولى ژ وان تاونباران
دستينين يين پشت ددهنه نايهت و دهليلين خودى ، ومفاى بو خو ژئ
وهرنه گرن ﴾ [السجدة : ٢٢] .

و دقان ههر دهه مهسهلان دا چو ففرق نينه د ناقبهرا وى كهسى دا
يى ب يارى فه يان ب مجدئ فه يان ژ ترسان دا بكهت ، نهو تئ نهبت
يى كوته كئ لى دئيهته كرن ، وئهفه ههههئى نهون يين خهطهرا وان گهلهك
يا مهزن و گهلهك روى ددهن ، فيجا يا فهره بو موسلمانى يى لى
هشيار بت وژئ بترست ، هم خو ب خودى دپاريزين ژ عهزابا وى
و ژ وى تشئى غهزهبا وى فهركهت .

(٢)

رامانا پهيقا طاغوت (٥)

ب ناقئى خودايى مهزن و دلؤقان

تو بزانه - خودئ رهحمئ ب ته ببهت - كو كوفرا
ب طاغوتى و باوهرى ئينانا ب خودئ ئيكههههئى تشته خودئ ل سهر
مرؤقى فهركرى ، و دهليل ل سهر فئ چهندي گوتنا خودىيه :
﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ أُعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ - و
ب راستى د ناق ههر مللهته كئ بوورى دا مه پيغه مبهرهك هنارتبوو دا
فههمانى ب پههههههئى خودئ و گوهدارى يا وى ل وان بكهت و وان
ژ پههههههئى شهههههئى و سهههههئى و مرى يان بدهته پاش ﴾ [النحل : ٣٦] .
و كوفرا ب طاغوتى نهوه : ته باوهرى ههبت كو ههر پههههههئى
ههبت - يا خودئ تئ نهبت - يا بهطاله ، و ژ خودئ پيغهتر تو پههههههئى

(٥) پهيقا طاغوت د زمانئ عهههههئى دا بو ههر كهسه كئ پههههههئى وى پيغه كرن
خودئ تئ نهبت دئيهته گوتن .

کەسێ نەکە ، و تە باوەری هەبێت کە هەر کەسەکی ئێکی ژبلی خودی بپەریست کافرە و نەقیانا وی د دلی تە دا هەبێت .

و پامانا باوەری ئینانا ب خودی ئەو : تو باوەری بیی بینی کو خودی ب تئی ئەو خودایی حەقە بیی پەرستن بۆ دئیتە کرن ، و تو هەمی رەنگین پەرستئی بۆ وی ب تئی پێشکیش بکە و نە بۆ چو کەسین دی ، و تو حەز ژ وان هەمی کەسان بکە یی ئیخلاصی د پەرستئی دا دکەن و پشتەقانی یا وان بکە ، و نەقیانا بوتپەریسان ل نک تە هەبێت و تو نەیارەتی یا وان بکە ، و ئەقەبە دینی ئیبراهیمی یی کو هەچی یی دلی خو نەبەتی ئەو وی سقکی ب خو کری یە .

و ئەقەبە ئەو چاقلیکرن یا خودی بەحس ژئی کری دەمی گۆتی : ﴿ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ - ب راستی چاقلیکرنە کا باش بۆ هەو ، گەلی خودان باوەران ، د ئیبراهیمی و خودان باوەرین د گەل وی دا هەبوویە ، دەمی وان گۆتی یە مللەتی خو یی کوفر ب خودی کری : هندی ئەمین ئەم ژ هەو و ژ وی تشتی هوین ژبلی خودی دپەریسن د بەرینە ، مە کافر ب هەو کر ، و ئەم ب وی کوفری درازی نین یا هوین ل سەر ، و دوژمناتی د ناڤهرا مە و هەو دا ئاشکەرا بوو و هەر و هەر دئ مینت هندی هوین دکافر بن ، حەتا هویت باوەری بیی ب خودی ب تئی بینن ﴿ [الممتحنة : ٤] .

و طاغوت پەقیقە کا گشتی یە ، هەر کەسەکی پەرستن بۆ بیتە کرن - ژبلی خودی - و ئەو یی پی رازی بت ئەو طاغوتە ، و طاغوت گەلەکن ، و سەرین وان پینجن :

یی ئیککی : شەیتانە ئەوی بۆ پەرستنا نە بۆ خودی گازی دکەت ، و دەلیل گۆتتا خودی یە : ﴿ أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ - خودی دبیتز تە مروفان : نەری ما من ل سەر ئەزمانین پیغەمبەرین خو شیرەت ل هەو نە کر بوو کو هوین پەرستنا شەیتانی نە کەن و گۆھی خو نە دەنی ؟ هندی ئەو ئەو بۆ هەو دوژمنەکی ئاشکەرایە ﴿ [یس : ٦٠] .

یی دووی : ئەو حاکمی زالمە یی ئەحکامین خودی بگوهۆرت ، و دەلیل گۆتتا خودی یە : ﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا - ئەو موحەمەد ما تە کاری وان منافقان نەزانی یە ئەوین ژ درەو دبیتز وان باوەری ب وی ئینایە یا بۆ تە هاتی یە خواری ، کو قورئانە ، و ب وی ژی یا بەری تە بۆ پیغەمبەران هاتی یە خواری ، و وان د حەلکنا هەڤرکی یان دا دقیت حوکمی خو ببەنە نک وی شریعەتی بەطال یی خودی نە دانای ، و ئەو ب خو فەرمان یا ل وان هاتی یە کرن کو ئەو

باوهری بی ب وی نهئینن؟ وشهیتانی دقیت وان ژ ریکا حق دویربکعت، دویراتی یه کا دویر ﴿ [النساء: ۶۰] .^(۶)

بی سی بی: نهو کهسه بی کو حوکمی ب وی نه کهت یا خودی ئینایه خواری، ودهلیل گوتنا خودی یه: ﴿ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ - وَتَوَيْنِ حُوكْمِيْ خُودِيْ بِيْ وَي د كيتابا خو دا ئینایه خواری گوهارتی، وباوهری پی نهئینای، وکار ب حوکمه کی دی کری، نهون یین کافر ﴿ [المائدة: ۴۴] .

بی چاری: نهوه بی ژ درهو بیژت: نهز علمي غه بیی دزانم، ودهلیل گوتنا خودی یه: ﴿ عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا . إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْأَلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا - زانایي تشتی نه بهر چاقه، و نهو کهسی ژ به نی یین خو ب غه یبا خو ناگه هدار ناکهت، نهو تی نه بت بی وی بو پیغه مبه رینی بی هلبژارتی وپی رازی بووی، نهو وی ب هنده کی ژ غه بیی ناگه هدار دکهت، و نهو ل بهر دهستی وی پیغه مبه ری و ل پشت وی هنده ک ملیا که تان دهنیرت دا نهو وی ژ نه جنان سپاریزن ﴿ [الجن: ۲۶-۲۷] .

(۶) ژ فی ئایه تی ناشکه را دبت کو باوهری یا راست هندی دخوازت خودان ل دویف شریعتی خودی بجت، و د همی کاران دا حوکمی پی بکعت، فیجا هه چی بی بیژت: نهز خودان باوهرم، پاشی حوکمی طاغوتی ب سهر حوکمی خودی بیخت، نهو د فی گوتنا خو دا بی دره وینه .

وگوتنا خودی: ﴿ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ - وکلیلین غه بیی ل نک خودی نه، ژ وی پیغه تر کهس پی نزانن، و ژ وان: زانینا ده می قیامه تی یه، وهاتنا بارانی یه، وتشتی د مال بچویکان دایه، وکرنا کاری ل پاشه پوژی یه، وجهی مرنا مروقی یه، و نهو ههر تشته کی ل هشکاتی وده ریایی دزانت، وبه لگه ک ژ داره کی ناوهری بی نه گهر نهو پی نه زانن، فیجا ههر دندکه کا د عهردی دا فه شارتی، وهر ته راتی وهشکاتی یه کا هه بت، د کیتابه کا ناشکه را دا - کو له وحی پاراستی یه - یا هاتی یه بنه جه کرن ﴿ [الأنعام: ۵۹] .

بی پینجی: ژبلی خودی نهوی په رستنا وی بیته کرن و نهو بی پی رازی بت، ودهلیل گوتنا خودی یه: ﴿ وَمَنْ يُقُلْ مِنْهُمْ إِي إِلَهٍ مِنْ دُونِهِ فَذَلِكَ نَجْرِيْهِ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْرِي الظَّالِمِينَ - وهه چی فریشته بی بیژت نهو خودی یه جزایی وی جهنمه، ووه کی فی جزای نه م دده ینه ههر زوردار و بو تپه ریسه کی هه بت ﴿ [الأنبياء: ۲۹] .

وتو بزانه کو مروف نابته خودان باوهر ب خودی نه گهر کوفری ب طاغوتی نه کهت، ودهلیل ل سهر فی چه ندی گوتنا خودی یه: ﴿ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَأَنْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ - فیجا هه چی بی کافری بی ب وان هه می تشتان بکعت یین ژبلی خودی په رستن بو دئیته کرن وباوهری بی

ب خودی بینت ، ئەو ل سەر رینکا باشتەر موکم وسەرپراست بوو ،
ووی خو ب وی وهریسی نهئیتته برین فه ژ دینی گرت . و خودی گوھ
ل گۆتینن بهنی یین خو ههیه ، و ب ئیهت و کریارین وان یی
زانایه ، ودی جزایی وان سەرا دەتی ﴿ [البقرة : ۲۵۶] .

سەرپراستی : دینی موحهمهدییه - سلاف لی بن - ، وسەرداچوون :
دینی ئەبوو جههلییه ، ووهریسی موکم ونهئیتته برین : شاهدهدانا (لا
إله إلا الله) ه ، یا کو ههمی رهنگین پهستی بو خودی ب تنی بنهجه
دکەت .

(۳)

هەر سی بناخه

ب ناڤی خودایی مهزن ودلوفان

ل سەر هەر میرهکی موسلمان وژنه کا موسلمان پیتقییه کو سی
بناخهیان بزانت ، ئەو ژی ئەقنه : کو خودایی خو ، و دینی خو ،
ویبغه مبهری خو بناست .

بناخهیی ئیکی :

ئەگەر بو ته هاته گۆتن : کییه خودایی ته ؟ تو بیژه : خودایی
من ئەللا هه ئەوی ب قهنجی یا خو ئەز ب خودان کریم ، و ئەز
ژ نه بوونی دایم و ئافران دیم ، و دهلیل ل سەر قی چهندی گۆتنا
خودییه : ﴿ إن الله ربي وربكم فاعبدوه هذا صراط مستقیم - هندی
ئەو خودایه یی ئەز دو عایان ژ وی ب تنی دکەم خودایی من و خودایی
هه وهیه ، قیجا هوین عهبدینی یا وی بکەن ، و ئەز وهوین د عهبدینی یا
وی دا وه کی یه کین ، و ئەقیه ریکا راست یا چو چهپ و چویر تیدا
نه ههین ﴿ [آل عمران : ۵۱] .

وئەگەر بۆ تە هاتە گۆتن : تە خودایی خۆ ب چ نیاسی یه ؟
 تو بیژە : من ئەو ب نایەت و چیکری یین وی نیاسی یه ، و دەلیل
 ل سەر نایەتین وی ئەف گۆتتا وی یه : ﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ
 وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي
 خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ - و ل دویقیك هاتتا شەف و رۆژان ،
 و ژیک جودابوونا رۆژ و هەیفی ژ نایەتین خودی و نیشانین ئیکینی
 و شیان وینە ، وی ئەو بن دەستی خۆ کرینە . هوین نە بۆ رۆژی و نە
 بۆ هەیفی نە چنە سوجدی ، چونکی ئەو دچیکرینە ، و بۆ وی خودایی
 هەر نە سوجدی یی ئەو ئافراندین ، ئەگەر هوین وی ب تنی
 دپەریسن ﴾ [فصلت : ۳۷] .

و دەلیل ل سەر چیکری یین وی ئەف گۆتتا وی یه : ﴿ إِن رَّبُّكُمْ اللَّهُ
 الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُعْشِي
 اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَيْثُهَا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ
 الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ - هندی خودایی هەو یه ،
 گەلی مروشان ، ئەو خودایه یی عەسمان و عەرد ژ چوئەیی د شەش
 رۆژان دا ئافراندین ، پاشی ئستیوال سەر عەرش کر ، ئانە کۆ :
 ل سەر بلند بوو و ب سەر کەفت ، بلندبوونە کا بابەتی مەزنی یا وی
 بت ، ئەو شەقی ب سەر رۆژی دا دئینت ، حەتا د ناف دا دپیچت
 و رۆناهی یا وی د بەت ، و رۆژی ب سەر شەقی دا دئینت فیجا تاری یا
 وی د بەت ، و هەر ئیک ژ وان هەردەم ب لەز ب دویف یا دی دا

دئیت ، وئەو یی رۆژ و هەیف و ستیر ئافراندین و ئیخستینە بن فەرمانا
 خۆ وەکی وی دئیت ئەو وان ب رێقە دەت ، وئەو ژ نایەتین وی یین
 مەزن . نئی ئافراندن هەمی و فەرمان هەمی یا وی یه ، و خودی خودایی
 هەمی چیکری یان یی پاك و بلند و مەزن بت ﴾ [الأعراف : ۵۴] .

وئەگەر بۆ تە هاتە گۆتن : بۆ چ تشتی خودی تو ئافراندی ؟ تو
 بیژە : وی ئەز بۆ پەرستن و گۆهدانا خۆ ئافراندیمە ، و دا ئەز ئەمەر
 و فەرمانا وی ب جە بینم ، و دەلیل ل سەر پەرستنی گۆتتا خودی یه :
 ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِي . مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا
 أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُونِي . إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ - و من ئەجنە
 و مروف نە ئافراندینە و پیغەمبەر بۆ وان نە هەنارتینە ئەگەر ژ بەر ئارمانجە کا
 مەزن نەبت ، کو ئەو پەرستنا من ب تنی بکەن . من چو رزق ژ وان
 نەفیت و من نەفیت ئەو خوارنی بدەنە من ، ئەزم رزقی د دەم . مەعنا
 خودی یی هەو جەمی کەسی نینە ، بەلکی خەلک هەمی دەهوجەمی وینە ،
 ئەو ئافراندەر و رزق دەهی وان . هندی خودی یه ئەو ب تنی یه رزقی
 د دەتە خەلکی ، و قویتی بۆ وان پەیدا دکەت ، خودان هیزی مۆکمە ،
 یی کەس نەشیتی ، خودانی هیز و شیانئ هەمی یی ﴾ [الذاریات :
 ۵۶-۵۸] .

و دەلیلی گۆهدانی گۆتتا خودی یه : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ
 وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى
 اللَّهِ وَالرَّسُولِ - ئەی گەلی ئەو یین د باوهری یا خۆ دا دراستگۆ ،

د بهرسقا فهرمانيں خودی وهرن ویی نه مری یا وی نه کهن ، و د بهرسقا پیغه مبهری سلاف لی بن وهرن و گوهداری یا وی حهقی بیی بکهن یا نه وی هاتی ، و گوهداری یا مهزن و کاریده ستین خو بکهن به لی نه د بیی نه مری یا خودی دا ، و نه گهر هوین د نافهرا خو دا ل سهر تشته کی ب هه فر کی چوون ، هوین حو کمی وی تشتی بو کیتا خودی و سوننه تا پیغه مبهری وی موحه ممدی سلاف لی بن بزقرینن ﴿ النساء : ۵۹ 〉 .

و نه گهر بو ته بیته گوتن : خودی فهرمان ب چ ل ته کری یه و تو ژ چ دایه پاش ؟ تو بیژه : وی فهرمان ب ته و حیدل ل من کری یه و نه ز ژ شرکی دایمه پاش ، و ده لیل ل سهر فهرمانی گوتنا خودی یه : ﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُم لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ 〉 - هندی خودایی مهز نه د فیی قورثانی دا فهرمانی ل به نی یین خو دکته کو دادی یی د دهر حهقا وی دا بکهن ، کو په رستنا وی ب تنی بکهن ، و د دهر حهقا خه لکی ژی دا کو مافی ههر خودان مافه کی بده نی ، و فهرمانی ب قه نجی یی ژی دکته کو کارین وی ل سهر وان فهر کرین ب دورستی نه و بکهن و ب گوتن و کریار د گهل خه لکی دباش بن ، و خودی فهرمانی ب مرؤفایی یی دکته ، و پاشفه لیدانا ژ ههر کار و گوتنه کا کریت دکته ، و ژ ههر تشته کی یی شریعت ژی رازی نه بت ژ کوفرئ و گونه هان ، و ژ زور داری یا ل خه لکی و ته عدایی یا ل سهر وان ،

و خودی - ب فیی فهرمانی و پاشفه لیدانی - شیره تان ل هه وه دکته و بیرا هه وه ل دویمه یان دئینته فه ؛ دا هوین فهرمانیں خودی ل بیرا خو بین و مفای ژی وهر بگرن ﴿ النحل : ۹۰ 〉 .

وده لیلی پاشفه لیدانی گوتنا خودی یه : ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ 〉 - هندی خودی یه وی گونه هی ژی نابهت کو شرک پی بیته کرن ، و یا ژ شرکی کی متر بت ژ گونه هان نه و بو وی یی وی بقیت ﴿ النساء : ۱۱۶ 〉 . و ﴿ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ 〉 - وهه چی یی هه فپشکه کی د گهل خودی د عه بدینی یی دا بدانت نه و خودی به حهشت ل سهر وی حهرا مگری یه و جهی وی کری یه ناگر ، و چو پشته فانه ک وی نابت وی ژی رزگار بکهت ﴿ المائدة : ۷۲ 〉 .

بناخه یی دووی :

نه گهر بو ته هاته گوتن : دینی ته چیه ؟ تو بیژه : دینی من ئیسلامه ، و ئیسلام نه وه مرؤف خو ب دهست نه مر و فهرمانا خودی فه بهر دهت ، و ده لیل گوتنا خودی یه : ﴿ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ 〉 - هندی دینه یی خودی بو به نی یین خو پی رازی بووی و پیغه مبهرین خو پی هنارتین ، و ژبلی وی ب چو دینین دی رازی نابت ئیسلامه ﴿ آل عمران : ۱۹ 〉 ، و ﴿ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ 〉 - وهه چی یی دینه کی ژبلی ئیسلامی

داخواز بکەت ، وئیسلاام ئەووە مرۆف ب تەو حیددی و گوهداری یی خو
تەسلیمی خودی بکەت ، و باوەری یی ب پیغەمبەری دویمای یی
موحەممەدی سلاف لی بن بینت و دووچوونا وی بکەت و فەشارتی
و ناشکەرا ئەو بقییت ، ئەو دین ژ وی نائیته قەبویلکرن ، و ئەو
ل ناخرەتی ژ زیانکارانە ئەوین پشک و بارین خو ژ دەست داین ﴿
[آل عمران : ۸۵] .

و دینی ئیسلامی ل سەر پینج ستوینان یی ئافاگری یه :
ستوینا ئیککی : شاهەدانە کو ئەللاھ ب تنی خودایی ب حەقە ،
و کو موحەممەد پیغەمبەری خودی یه ، و کرنا نقیژانە ، و دانا زە کاتی یه ،
و رۆژبگرتنا رەمەزانی یه ، و کرنا حەجی یه بو وی یی بشییت .

و دەلیلی شاهەدانە گۆتتا خودی یه : ﴿ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ - خودی
شاهەدی دایە کو ئەو ب تنی خودایە ، و وی شاهەدی یی یا فریشتە
وزانایان ژی دا دگەل شاهەدی یی یا خو ، ل سەر مەزنتەرین تشتی
شاهەدی یی بو دئیته دان : کو تەو حید و پی رابوونا وی یه ب
دادی یی ، ژ وی پیفەتر چو خودا نینن ، یی زالە چو تشتە کئی وی
بقییت ل بەر وی ئاسی نابت ، دگۆتن و کربارین خو دا یی
کاربنەجەه ﴿ [آل عمران : ۱۸] .

و دەلیل ل سەر پیغەمبەری یی یا موحەممەدی گۆتتا خودی یه : ﴿ مَا
كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ -

موحەممەد بابی چو زەلامین هەووە نەبوو ، بەلی ئەو پیغەمبەری خودی یه
و دویمای یی پیغەمبەرانە ، فینجا پشتی وی حەتا رۆژا قیامەتی چو
پیغەمبەری نابت ﴿ [الأحزاب : ۴۰] .

و دەلیل ل سەر نقیژی گۆتتا خودی یه : ﴿ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا - فینجا ئەگەر هەووە نقیژ کر ، هویسن ل هەمی
حالین خو خودی ل بیرا خو بینن ، و ئەگەر ترس نەما هویسن نقیژی
ب تمامی بکەن ، و تەخسیری یی تیدا نەکەن ، چونکی ئەو
ل هەندەك دەمی ن دەستنیشانگری د شریعەتی دا یا هاتی یه
واجبکرن ﴿ [النساء : ۱۰۳] .

و دەلیل ل سەر دانا زە کاتی گۆتتا خودی یه : ﴿ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ
صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلَّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ - تو ئەی
موحەممەد ، ژ مالی وان تۆبە کەرین باشی و خرابی تیکەلی یه ک کرین
خیرە کئی وەر بگرە کو ئەو پی ژ پیساتی یا گونەهی پاقر بین ،
و ژ دەر جین دوروی بان بلند بینە دەرە جین دلسۆزان ، و تو دوعا
و داخواز ژ بێرنا گونەهان بو وان بکە ، هندی دوعایین تەنە
دلۆقانی و دلپەحەتی یه بو وان ﴿ [التوبة : ۱۰۳] .

و دەلیلی رۆژی یی گۆتتا خودی یه : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ
عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ - ئەی گەلی ئەوین
باوەری ب خودی و پیغەمبەری وی ئینای و کار ب شریعەتی وی

کری ، خودی رۆژی ل سهر ههوه نفیسی به کانی چاوال سهر ملله تین بهری ههوه نفیسی بو ﴿ [البقرة : ۱۸۳] .

وئه گهر بۆ ته هاته گۆتن : رۆژی هه یقه که ؟ تو بیژه : به لی ، وده لیل گۆتنا خودی به : ﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ - هه یقا ره مه زانی یا کو خودی د شه فا وی یا ب بها دا ده ست ب ئینانه خوارا قورئانی کری ؛ دا بۆ مرۆفان بیته رینیشاندەر ، ونیشانی ناشکهرال سهر هیدایه تا خودی وژیکجودا کرنا د ناقبه را راستی بی و نه راستی بی تیدا هه نه . فیجا هه چی بی ژ هه وه گه هشته فی هه یفی وی ساخلم وئاکنجی بت بلال رۆژین وی بی ب رۆژی بت ﴿ [البقرة : ۱۸۵] .

وئه گهر بۆ ته هاته گۆتن : ئه ری رۆژی ب شه فی به یان ب رۆژی به ؟ تو بیژه : ب رۆژی به ، وده لیل گۆتنا خودی به : ﴿ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُمُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ - وبخون وفه خون هه تا رۆناهی یا دورست ل عه سمانی بۆ هه وه ناشکهرال بیت ، وژ تار ی یا شه فی جودا بیت ، پاشی خو ژ وان تشتان یین رۆژی بی دکه فت بده نه پاش ، وحه تا شه ف ب ئافابوونا رۆژی دئیت هوین رۆژی بی تمام بکه ن ﴿ [۱۸۷] .

وده لیلی کرنا هه چی گۆتنا خودی به : ﴿ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ - و خودی ل سهر مرۆفی شیان هه بن ل هه چی جهی ئه و لی بت قه سترنا فی مالی فه ر کری به بۆ کرنا هه چی . و هه چی بی باوه ری بی ب فه ربوونا هه چی نه ئیت ئه و کافره ، و خودی بی ده وله مه نده چو مننه ت ب وی وحه جا وی وکاری وی نینه ﴿ [آل عمران : ۹۷] .

وئه گهر بۆ ته هاته گۆتن : باوه ری چه ؟ تو بیژه : کو تو باوه ری بی ب خودی ، و ب ملیاکه ت وکتیب و پیغه مبه رین وی ، و ب رۆژا قیامه تی بی بی ، و کو تو باوه ری بی ب قه ده ری بی بی کو باشی و خرابی ژ خودی به .

وده لیل گۆتنا خودی به : ﴿ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ - پیغه مبه ری خودی موحه ممه دی سلاف لی بن باوه ری ب وی ئینایه یا بۆ وی ب وه حی ژ نک خودای بی وی هاتی ، و خودان باوه ران ژ ی باوه ری ئینایه و کار ب قورئانا مه زن کری به ، هه می یان باوه ری ب خودی ئینایه کو خودایه کی خودان سالو خه تین مه زن و تمامه ، و کو خودی فریشته یین ب قه در هه نه ، و کو وی کتیب یین ئیناینه خواری ، و پیغه مبه ر بۆ خه لکی هنارتینه ، ئه م - خودان باوه ر - باوه ری بی ب ب هنده ک ژ وان نائینین و کوفری ب هنده کان بکه یین ، به لکی ئه م

باوهری یی ب وان ههمی یان دئینین . وپیغهمبهری و خودان باوهران
 گۆت : خودایی مه ، مه گوهر ل وی بوو یا ته ب وهجی هنارتی ، ومه
 گوهداری یا وی ههمی یی کر ، مه هیقی یه - ژ قهنجی یا خو - ل مه
 ببوری ، چونکی تویی یی ته ئەم ب قهنجی یین خو ب خودان کرین ،
 وزفرینا مه بو نک ته ب تنی یه ﴿ [البقرة : ۲۸۵] .

ودهلیل ل سهر قهدهری گۆتنا خودی یه : ﴿ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ
 بِقَدَرٍ - هندی ئەمین هەر تشته کی هه ی مه ب پیقانه کی نافراندی یه، و ئەم
 بی دزاناینه ﴿ [القمر : ۴۹] .

و ئەگەر بو ته هاته گۆتن : قهنجی چیه ؟ تو بیژه : قهنجی نه وه
 تو و هسا په رستنا خودی بکه ی ههر وه کی تو وی دبینی ، چونکی ئەگەر
 تو وی نه بینی ژی ئەو ته دبینت ، و دهلیل گۆتنا خودی یه : ﴿ إِنَّ اللَّهَ
 مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ - هندی خودایی مه زنه
 ب سهر که فتن و پشته فانی یا خو یی د گهل وان یین خو ژ کریتی
 و خرابی یان داینه پاش ، و ب هاریکاری و تهوفیق و سهر که فتن خو یی
 د گهل وان یین د کرنا عیباده تی دا قهنجی کری ﴿ [النحل :
 ۱۲۸] .

و ئەگەر بو ته هاته گۆتن : نه وی باوهری یی ب رابوونا پشتی مرنی
 نه ئینت کافره ؟ تو بیژه : به لی ، و دهلیل گۆتنا خودی یه : ﴿ زَعَمَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ
 وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ - نهوین کوفر ب خودی کری ژ دره و گۆتن :

پشتی مرنی ئەم ژ گۆران نائیننه راکرن ، تو - ئەی موحه مه د - بیژه
 وان : به لی ئەز ب خودایی خو که مه هوین دی زیندی بن و دی
 ژ گۆران ئیننه راکرن ، پاشی به حسی وی کاری دی بو هه وه ئیته کرن
 بی هه وه د دنیا یی کری ، و ئەو چه نده ل سهر خودی یا
 ب ساناهی یه ﴿ [التغابن : ۷] .

بناخهی سی یی :

ئەگەر بو ته هاته گۆتن : پیغهمبهری ته کی یه ؟ تو بیژه : پیغهمبهری
 من موحه مه ده ، کورپی عه بدلاهی کورپی عه بدلو طه لبی کورپی
 هاشمی یه ، و هاشم یی قوره هیشی یه ، و قوره هیشی کنانینه ، و کنانی
 عه ره بن ، و عه ره ب ژ دوونده ها ئیسماعیلینه ، و ئیسماعیل کورپی
 ئیسراهیمی یه ، و ئیسراهییم ژ نوو حی یه ، و نوو ح ژ ناده می یه ، و ناده م
 ژ ناخی یه ، و دهلیل گۆتنا خودی یه : ﴿ إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ
 آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ - هندی نافراندنا عیسایه بی
 باب ل نک خودی وه کی مه ته لا نافراندنا ناده می یه بی باب و دای ؛
 چونکی وی ئەو ژ ناخا عه ردی نافراند ، پاشی گۆتی : « بیه مروف »
 ئینا ئەو بووی ﴿ [آل عمران : ۵۹] .

و ئەگەر بو ته هاته گۆتن : ئیکه مین پیغهمبهر کی یه ؟ تو بیژه :
 پیغهمبهری ئیککی نوو حه ، و پیغهمبهری دویماهی یی ویی ژ ههمی یان
 باشتر موحه مه ده - سلاف لی بن - ، و دهلیل گۆتنا خودی یه : ﴿ إِنَّا
 أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ - ئەی موحه مه د مه

وهی ب گهاندنا په یامی بو ته هنارتی به هه وه کی مه بو نوحی وپیغه مبهترین پستی وی هنارتی ﴿ [النساء : ۱۶۳] .

وئه گهر بو ته هاته گوتن : نهری پیغه مبهترین هنارتی د نأبهرا وان دا هه نه ؟ تو بیژه : بهلی ، ودهلیل گوتنا خودی به : ﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ أُعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ - وَبِطَّائِفٍ مِّنَ الْأُمَّةِ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ لُحْنَ الْحَقِّ وَلَئِن لَّمْ يَفْقَهُوا لَفِ سَاءَ مِمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ أَنْ يَتَّقُوا اللَّهَ فَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴾ [النحل : ۳۶] .

وئه گهر بو ته هاته گوتن : نهری موحه ممد مرؤفه ؟ تو بیژه : بهلی ، ودهلیل گوتنا خودی به : ﴿ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا - تَوَنَّى مَوْحًا مَّهْدًا ، بِيژَه قَان بَوْتَه رِيَسَان : هه ما نه زى وه کی هه وه مرؤفه کم وهی بو من ژ نک خودایی من دئیت بهلی خودایی هه وه خودایه کی ب تنی به ، فیجا هه چی بی ژ عه زابا خودایی خو بترست ودلی خو ببه ته خیرا وی ل رؤژا دیدارا وی ، بلا کاره کی چاک بو خودایی خو بکته کول دویف شریعه تی وی بت ، وچو شریکان د پهرستی دا بو وی نه دانت ﴿ [الکهف : ۱۱۰] .

وئه گهر بو ته بیته گوتن : نهری موحه ممد عه بده ؟ تو بیژه : بهلی : ودهلیل گوتنا خودی به : ﴿ سبحان الذي أسرى بعبده ليلا من المسجد الحرام إلى المسجد الأقصى الذي باركنا حوله سبحانه الذي أسرى بعبده

ليلا من المسجد الحرام إلى المسجد الأقصى الذي باركنا حوله - خودایی مه زن خو پاک ومه زن دکته ؛ چونکی نه وه دشیت وی تشتی بکته یی که سی دی ژبلی وی نه شیت بکته ، ژ وی پیغه تر چو خودایی دی نینن ، نه وه یی ب شهف به نی بی خو موحه ممد سلاف لی بن ب له شی ورحی فه ژ مزگه فتا حه رام ل « مه که هی » بری به مزگه فتا نه قصایی ل « بهیتوله قدسی » نه وه خودی ل دؤرین وی به ره کهت هاقیتی به شینکاتی و به ره می چانندی وی ، ونه وه کری به جهی گه له ک پیغه مبهران ﴿ [الإسراء : ۱] .

وئه گهر بو ته بیته گوتن : ژی بی وی چهند بو ؟ تو بیژه : ژی بی وی شیست وسی سال بوون ، ل چل سالی بی بو بوو پیغه مبه ، ویست وسی سالان نه وه پیغه مبه بو ، ب ﴿ اقرأ ﴾ نه وه بو بوو پیغه مبه ، و ب ﴿ المدثر ﴾ هاتبوو هنارتن ، ونه وی ب فی نایه تی مرؤف ناخافتن : ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا - تَوَنَّى مَوْحًا مَّهْدًا ، بِيژَه هه می مرؤفان : هندی نه زم نه ز پیغه مبه ری خودی مه بو هه وه هه می یان نه کو بو هنده کان ب تنی ﴿ [الأعراف : ۱۵۸] .

فیجا وان نه وه دره وین دهریخست ونه خو شی گه هاندی وده ریخست ، ووان گوت : نه وه سیره بده کی دره وینه ، ئینا خودی نه ف نایه ته بو وی هنارت : ﴿ وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ - ونه گهر هویسن ، نه ی گه لی کافرین سه ره ق ، د وی قورنانی دا ب گومانن یا کو مه

بۆ بهنایى خۆ موحهمدى سلاف لى بن هنارتى ، وهوين دبیژن ئەو نه ژ لایى خودى فهیه ، پا دى وهرن سووره ته کا ب تنى یا وه کى سووره تین قورئانى بینن ، وهاریکاری یى ژ ههچى یى هوين بشیئى ژ پشته فانی خۆ بخوازن ، ئە گهر هوين د گوتنا خۆ دا دراستگۆنه ﴿ [البقرة : ۲۳] .

باژیرى وى (مه كه هه) ، و ل ویرى ئەو یى بووى ، ومشهخت بووبوو (مه دینى) و ل ویرى مریوو ، له شى وى هاته فهشارتن ، و علمى وى ما ، ئەو پیغه مبه ره و په رستنا وى نایته کرن ، و ئەو دره وان ناکهت ، گوهدارى یا وى دئیتته کرن ، سلافین خودى ل وى و بنه مال وهه فالین وى هه مى یان بن .

(۴)

چار پیپک

ب ناڤى خودایى مهزن و دلۆفان

ئەفه چار پیپکن ژ پیپکین دینی ، مروڤى موسلمان دینی خۆ بی ژ دینی موشرکان جودا دکهت :

پیپکی ئیکی :

هندى ئەو کافر بوون یین پیغه مبه رى خودى - سلاف لى بن - شه رى وان کرى باوه رى ب ته و حیدا خوداینى یى (ربووبییه تى) بۆ خودى هه بوو ، و وان شاهده یى ددا کو خودى به ئا فرانده رى رزقه ده ه ، یى ژین و مرن د ده ستان دا ، ئەو ی هه مى کاران ب ریقه دبهت ، و وى چه ندی ئەو نه ئینا بوونه د ئیسلامى دا ، و ده لیل ل سه ر قى چه ندی گوتنا خودى به : ﴿ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ - تو ئەى موحه مده ، بیژه فان بو تپه ریسان : ئەو کى به ژ عه سمانى رزقى دده ته هه وه ، ده مى بارانى ژى دبارینت ، و ژ عه ردی ده مى شینکاتى ژى ده ردئىخت قیجا هوین

وحبوانین خو ژى دخون؟ ونه وگوه وچاقین هوین بهیستن ودیتى
 پی دکهن و خووشی پی پی دهن د دهستی کی دانه؟ ونه کی به مرن
 وژین د گهردوونى همی پی دا ب دهستی وی، فیجا یین زیندی
 ژ یین مری دئینته دهر ژ وان چیکری یین هوین بزنان، وهوین
 نه زانن؟ ونه کی به پی کارى عهر د وعسمانی ب ریقه دبهت، وکارى
 هه وه وی همی چیکری یان؟ نه دی بهرسقى دهنه ته کو نه وی قى
 همی پی دکهن خودی به، فیجا تو بیژه وان: نه ری ما هوین ژ عه زابا
 خودی ناترسن نه گهر هه وه په رستنا تشته کی دی د گهل وی کر؟
 [یونس: ۳۱] .

پیچکی دووی:

هندی نه کافر بوون یین پیغه مبهری - سلاف لی بن - شه ری وان
 کری، مه خسه دا وان ب په رستنا صه نه مان نه بو ونه صه نه مان وان
 نیزیکی خودی بکه ونه مهده ری بو وان ل نک خودی بکه ن .

وده لیلی خونیزی کرنی گوتنا خودی به: ﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ
 وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ
 اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
 كَفَّارٌ - نى گوه دانا ساخلم وپاراستی ژ شرکی بو خودی ب تنی به،
 ونه وین شرک ب خودی کری وژبلی وی هنده ک سهر کار بو خو
 دانین، نه و دبیژن: هه ما نه په رستنا فان خودا وهندان د گهل خودی
 دکهن دا نه مهده ری بو مه ل نک خودی بکه ن، ودا مه نیزیکی

وی بکه ن، فیجا ب وی چه ندی نه کافر بوون؛ چونکی په رستن
 ومهده ری بو خودی ب تنی به، هندى خودی به نه وه ل رورزا قیامه تی
 حوکمی د ناقه را خودان باوه رین دل ساخ و بوتپه ريسان دا د وی تشتی
 دا دکهن پی نه و تیدا ژیک جودا دهن، فیجا نه و جزایی هه ری به کی پی
 هیژای وی بت دده تی. هندى خودی به ری وی ناده ته ری کا راست
 پی دره وی ل سهر ناقی خودی بکه ن، وگله ک کوفری ب نایه ت
 وهیجه تین وی بکه ن ﴿الزمر: ۳﴾ .

وده لیلی مهده ری گوتنا خودی به: ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا
 يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَنْتَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا
 يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ - ونه ف
 بوتپه ريسه ژبلی خودی په رستنا وی تشتی دکهن پی نه ب تشته کی
 زیانی دگه هیسته وان، ونه ل دنیایی ونه ل ناخره تی مفایه کی
 دگه هیستی، ونه و دبیژن: هه ما نه په رستنا نه وین هه دکهن دا نه و
 مهده ری بو مه ل نک خودی بکه ن، تو نه ی موحه مه د بیژه وان:
 نه ری هوین وی تشتی ژ مه سه لا فان مهده رچی یان نیشا خودی دده ن
 پی نه و نه ل عه سماتان ونه ل عهردی نه زانن؟ چونکی نه گهر هه وه
 ل عهردی یان ل عه سماتان هنده ک مهده رچی هه بانه مهده ری بو هه وه
 بکه ن نه و ژ هه وه چیتر دا وان ناست، فیجا خودی پی پاک وبلنده
 ژ وی تشتی نه ف بوتپه ريسه د په رستنی دا بو وی دکهنه هه فپشک ﴿
 [یونس: ۱۸] .

پېچكى سىيى :

هندى خودى به پيغهمبر - سلاف لى بن - بو خهلكى عهردى
هنارتبوو ونهول سهر گهلهك دينين ژيك جودا بوون ، ووان گهلهك
رهنگين پرستنى دكرن ، ژ وان هه بوون يين پرستنا مليا كه تان
دكر ، و ژ وان هه بوون يين پرستنا پيغهمبر وچاكان دكرن ، و ژ وان
هه بوون يين پرستنا بهر وداران دكر ، و پيغهمبرى - سلاف لى بن -
شهرى وان ههمى يان كر بىي كو جودا هى به كى بيخته ناقهرا وان ،
ودهليل ل سهر قى چهندي گوتنا خودى به : ﴿ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ
فِتْنَةً وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ - وهوين گهلى خودان باوهران شهرى
بوته پرستان بكن دا شرك وپاشقه ليدانا ژ رپكا خودى نه مينت ، ودا
پرستنا خودى ب تنى بيته كرن ، فيجا تهنگافى ژ سهر بهنى يين خودى
ل عهردى رابيت ، وحه تا دين وپهرستن وگوهدان ههمى بو خودى
ب تنى بت نه بو كه سى دى ﴾ [الأنفال : ۳۹] .

ودهليل ل سهر هندى كو وان پرستنا مليا كه تان دكر ، ئەف گوتنا
خودى به : ﴿ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهؤلاءِ إِيَّاكُمْ
كَانُوا يَعْبُدُونَ . قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ
الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ - وتو نهى موحه مده به حسى وى رۇژى بكه
يا خودى بوته پرستان ونهو مليا كه تين وان پرستن بو دكر تيدا كوم
دكهت ، پاشى نهو دبيژته مليا كه تان : نهري نهوين هه پرستنا هه وه
دكر ؟ مليا كه تان گوت : نهى خودا نهه ته پاك وپيروز دكهين كو ته

شريكهك د پرستنى دا ههبت ، تو سهر كارى مهىي يى نهه گوهدارى
وپهرستنى بو وى ب تنى دكهين ، نى فان پرستنا شهيتانان دكر ،
پترى يا وان باوهرى پى هه بوو وگوهدارى بو دكر ﴾ [سبأ :
۴۰-۴۱] .

ودهليلى پرستنا وان بو پيغهمبران ئەف گوتنا خودى به : ﴿ وَإِذْ
قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي إِلَهَيْنِ مِنْ
دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ
قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ
الْغُيُوبِ . مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ
عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ . إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبْدُكَ وَإِنْ تُغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ - ول بيرا خو بينهفه ده مى خودى ل رۇژا قيامه تى
گوتى : نهى عيسايى كورى مهريه مى نهري ته گوتبوو مرو فان : من
ودايكا من بو خو بكنه خودا ونه زبلى خودى ؟ نينا عيساي خودايى
خو پاكر و بهرسف دا : بو من نابت نهز وى بيژمه مرو فان يا حهق
نهبت ، نه گهر من نهو گوت بت ته يا زانى ؛ چونكى چو تشت ل بهر
ته بهرزه نابت ، تو وى تشتى د نهفسا من دا فهشارتى دزانى ، ونهز وى
يا د نهفسا ته دا نزام . هندى تويى تو ب ههر تشته كى ناشكهرا
وفهشارتى يى پرزانا يى . عيساي سلاف لى بن گوت : نهى خودا من
تشتتهك نه گوتى به وان نهو تى نهبت يى ته ب وهى بو من هنارتى ،

وفهرمان یی ل من کری کو ئەز بیژمه وان تەوحید و عیبادهتی تە بکەن ، و هندی ئەز د ناڤ وان دا ئەز ل سەر وی کارێ وان دکر و دگۆت شاهد بووم ، و دەمی تە مانا من ل سەر عەردی ب دویمای ئینای و تە ب ساخی ئەز بلند کریمە عەسمانی ، تو بووی یی ب حالی وان ئاگەهدار ، و تو ل سەر هەمی تشتان شاهی ، تشتەک نە ل عەردی ونە ل عەسمانی ل بەر تە بەرزە نابت . ئەی خودا ئەگەر تو وان عەزاب بەدی ئەو بەنی یین تەنە - و تو ب حالی وان زانتری - ، یا تە بقیت ب دادی یا خو تو د گەل وان دکە ، و ئەگەر تو ب پەچما خو گونەهی بو وی ژێ ببە یی خو هیژای گونەه ژێبرنی کری ، هندی تویی تویی زالی کەس نەشیستی ، یی کاربنهجه د ریتقەبرن وفهرمانا خو دا [المائدة : ۱۱۶-۱۱۸] .

ودهلیل ل سەر پەرستنا وان بو چاکان گۆتتا خودی یه : ﴿ قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا . أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا - تو ئەی موحمەد بیژە بوتپەریسین مللەتی خو : هندی ئەف صەنەمەنە یین هوین گازی دکەنی دا نەخۆشی یی ژ هەو دویر بکەن ئەو د دەست وان دا نینە ، و ئەو نەشین وی نەخۆشی یی ژ سەر هەو وەرگێرنە سەر هەندە کین دی ، و ئەو نەشین حالەکی بو حالەکی دی بگۆهۆرن ، و خودی ب تە یه یی دشیت وی چەندی بکەت . و ئەف نایەتە د رمانا خو دا یا گشتی یه

و بەحسی هەر تشتەکی دکەت یی ژبلی خودی دوعا ژێ دئینە کرن ، مری یهک بت یان مرۆڤهکی نەحازر ، ژ پیغەمبەر و چاکان و هەر کەسەکی دی ، ب رەنگی هاوار کرنی بت یان دوعایی بت یان هەر رەنگەکی دی ، و ب تەنی خودی یه پەرستن بو دئینە کرن . ئەوین هە یین بوتپەریس دوعایان ژێ دکەن د گەل خودی ژ پیغەمبەر و چاک و ملیاکەتان ، ئەو ب خو ب کرنا وان چاک یین ئەو دشین بکەن خو نیژیکی خودایی خو دکەن ، و هیقی یی دخوازان کو خودی دلوقانی یی ب وان بیهت و ئەو ژ عەزابا وی دترسن ، هندی عەزابا خودایی تەیه ئەو یه کو پیئقی یه بەنی ژێ بترسن ، و خو ژێ بەدەنە پاش [الإسراء ۵۶-۵۷] .

ودهلیل ل سەر پەرستنا وان بو بەر و داران گۆتتا خودی یه : ﴿ أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ . وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ - ئەری ئینجا هەو ئەی گەلی بوتپەریسان ئەف خودا وەندە دیتینە یین هوین پەرستی بو دکەن : لات و عوززا ، و مەناتی سی یی ، ئەری وان مفایهک یان زیانەک گەهانیدی یه هەو دا هەژی هندی یین کو ببە شریک بو خودی ؟ [النجم : ۱۹-۲۰] .

پێچکی چاری :

ئەو کافرین پیغەمبەری - سلاف لی بن - شەری وان کری ل دەمی تەنگافی یی هاوارین خو دگەهانەنە خودی ب تەنی ، و ل تەنگافی یی شریک بو خودی ددانان ، و دەلیل ل سەر قی چەندی گۆتتا خودی یه :

﴿ فإذا ركبوا في الفلك دعوا الله مخلصين له الدين فلما نجاهم إلى البر إذا هم يشركون - فيجاءه كافر دهر يابى دا ل گه می یان سویار بوون ، وئهو ژ خه نندقاندنی ترسان ، دی بهری خو دهنه خودی ب تنی ، و ژ دلە کی صافی دی دو عایان ژ وی کهن ، فیجا ئە گهر وی ئەهو دهر باز کورنه هسکاتی یی ، و تهنگافی ژ سهر وان رابوو ، ئەو دی ل شرکا خو ژقرنه فه ، ئەو ب قی چهنندی دکهنه دهه قذزی یی دا ، ل تهنگافی یی تهو حیددا خودی دکهن ، و ل بهرفره هی یی شرکی ب خودی دکهن ﴾ [العنکبوت : ۶۵] .

وخهلکی فی زهمانی مه ل تهنگافی یی و ل بهرفره هی یی زی شرکی ب خودی دکهن ، و خودی باشتر دزانت .^(۷)
فیجا ئە گهر هاته گۆتن : ئەری تشتی کۆمکەر بو عیبادهتی خودی چیه ؟

دی بیژم : ئەوه مرؤف پیگیری یی ب فهرمانا وی بکەت ، و خو ژ وان تشتان بدهته پاش یین وی ئەو ژی داینه پاش .
وئە گهر هاته گۆتن : ئەری رهنگین وی عیبادهتی دقیت ژبلی خودی بو کەسی دی نه ئیته پیشکشکر چنه ؟

(۷) ئەفه بهحسی وان کەسانه یین ل بهرفره هی و تهنگافی یی دو عایان بو خو ژ قهبر وشیح و وهلی یان دکهن ، و هزر دکهن مفایی وان د فی چهنندی دا هیهه .

دی بیژم : ژ وان رهنگان : دو عاکرن ، و داخوازا هاریکاری یی ، و هاوار کرن ، و فه کوشتنا قوربانان ، و نه زکرن ، و ترس ، و هیقی ، و خو ب هیقی یی فه هیلان ، و لی زفرین ، و قیان ، و سههم ، و دلچوون ، و ژی ترسان ، و خودایینی ، و خو چه ماندن ، و خو شکاندن ، و مه زکرن کو ژ تایبه تمهنندی یین خودایینی یی نه .

وده لیلی دو عاکرنی گۆتنا خودی یه : ﴿ وأن المساجد لله فلا تدعوا مع الله أحدا - وهندي مزگهفتن بو په رستنا خودی ب تنی نه ، فیجا هوین په رستنا کەسی دی لی نه کهن ، و هوین دو عا و په رستنی بو وی ب تنی لی بکهن ؛ چونکی مزگهفت نه هاتینه ئافاکرن بو تشتی کی دی ژبلی په رستنا خودی ﴾ [الجن : ۱۸] . و گۆتنا خودی : ﴿ له دعوة الحق والذين يدعون من دونه لا يستجيبون لهم بشيء إلا كباسط كفيه إلى الماء ليبلغ فاه وما هو ببالغه وما دعاء الكافرين إلا في ضلال - گازی یا تهو حیدی « لا إله إلا الله » بو خودی ب تنی یه ، دو عا و په رستن ژ وی ب تنی دئیه کرن ، وئهو خودا وهندین ئەو ژبلی خودی گازی دکهنی بهرسفا وان یین گازی دکهنی نادهن ، و حالی وان د گهل خودا وهندین وان وهکی حالی وی مرؤفی تیهنی یه یی ژ دویر فه دهستی خو بو ئافی دریز بکەت ؛ دا وی بگه هینته دهفی خو بهلی ئەو ناگه هتی ، و داخوازا کافران ژ وان خودا وهندان گه له ک ژ راستی یی یا دویره چونکی ئەو شریکان بو خودی چی دکهن ﴾ [الرعد : ۱۴] .

وده لیلی لى زفرینى گوتنا خودى به : ﴿ وَأَنْبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ ﴾ . وهوبن گوهدارى يا خودايى خو بکهن و ل وى بزفرن ﴿ [الزمر : ۵۴] .

ودليلی فيانى گوتنا خودى به : ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ ﴾ . و د گهل فان هيجه تين ناشکرا هنده ک مروف ژبلى خودى هه نه صه نه مان بو خودى دکه نه هفتا ، ووى فيان ومه زنى وگوهدارى بى يا هيژاى خودى ب تنى بت دده نه وان . وقيانا خودان باوهران بو خودى پتره ژ يا فان کافران بو خوداوه ندين وان ﴿ [البقرة : ۱۶۵] .

وده لیلی سهما ژ وى گوتنا خودى به : ﴿ فَلَا تَخْشَوْا النَّاسَ وَأَخْشَوْنِي ﴾ . قيچا هوبن د کارئنانا حوکمى من دا ژ خه لکى نه ترسن ؛ چونكى نه وه نشين نه مفای نه زيانى بگه هيننه هه وه ، به لى هوبن ژ من بترسن ﴿ [المائدة : ۴۴] .

وده لیلی دلچوون وژى ترسانى گوتنا خودى به : ﴿ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴾ . هندى نهو بوون نه وان لهز د هه مى باشى يان دا دکر ، ووان دوعا ژ مه دکرن ودلى خو دبره وى يا ل نک مه هه ، وژ عه زابا مه دترسان ، نه وان خو بو مه دشکاند وگوهدارى يا مه دکر ﴿ [الأنبياء : ۹۰] .

وده لیلی خوداينى بى گوتنا خودى به : ﴿ وَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَانُ الرَّحِيمُ ﴾ . وخودايى هه وه گه لى مرؤفان خودايه کى ب تنى به ،

د ناف و سالوخت وکريارين خو دا بى بى هه فاله ، ژ وى پيشه تر عه بدينى بو که سى نائيه کرن ، د ناف و سالوخت وزات وکريارين خو دا بى ب تنى به ، بو هه مى چيکرى يان بى پردلو فانه ، و ب خودان باوهران بى دلؤفانکاره ﴿ [البقرة : ۱۶۳] .

وده لیلی خوچه ماندنى گوتنا خودى به : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾ . نهى نه ووبن باوهرى ب خودى وپيغه مبه رى وى موحه مه دى سلاف لى بن ئيناي هوبن د نفيزين خو دا هه رنه رکوعى و سجوودى ، وپه رستنا خودايى خو ب تنى بکهن ، وکارى باش بکهن ؛ دا هوبن ئيفله حى ببين ﴿ [الحج : ۷۷] .

وده لیلی خو شکاندنى گوتنا خودى به : ﴿ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ﴾ . و ب راستى هنده ک ژ کيتابى يان هه نه باوهرى بى ب خودى دئينن کو خودايه کى ب تنى به وپه رستنا وى ب تنى دقيت بيته کرن ، و باوهرى بى ب وى يا بو وان هاتى به خواري ژ قورئانى دئينن ، و ب وى يا بو وان هاتى به خواري ژ تهوراتى وئجيلسى ژى ، خو بو خودى دشکينن و ژ وى دترسن ، ئايه تين خودى ب په رتاله کى کيمى دنيايى نافرؤشن ﴿ [آل عمران : ۱۹۹] .

قيچا هه چى بى تشته کى ژ فان ره ننگين په رستنى بو ئيکى دى ژبلى خودى پيشکيش بکته نه وى شرک ب خودى کر .

فَيَجَا نَهْ كَهْر هَاتَه گۆتن : مهزنترين فەرمانا خودى ل بهنى يين خو
كرى چيه ؟

تو بيژه : تهو حيدا وييه د پهرستنى دا ، وبهرى نو كه به حس ژ قى
هاته كرن ، ومهزنترين تشت خودى بهنى يين خو ژى داينه پاش شركا
ب وييه ، نهو ژى نهوه د گهل وى دوعا ژ ئيكى دى بيته كرن ، يان
هندهك ژ فان رهنگين عيادهتى بو ئيكى دى ژبلى وى بينه پيشكيش
كرن . فيجا ههچى يى تشته كى ژ رهنگين پهرستنى بو ئيكى دى ژبلى
خودى پيشكيش بكهت ، نهو وى نهو بو خو كره خوداوهند . وبهرى
نو كه نهو نايهت د گهل مه بۆرين يين هندى دگههينن كو نهفه نهو
شركه يا خودى نهو ژى پاشقه لينداين .

وخودايى مهزن دبيت : ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا
دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا - هندى
خودى يه وى گونههى ژى نابهت كو شرك يى بيته كرن ، ويا ژ شركى
كىمتر بت ژ گونههان نهو بو وى يى وى بقيت ژ بهنى يين خو ژى
دبهت ، وههچى يى ههفپشكه كى بو خودايى يهك وب تنى بدانت ،
ب راستى نهو دويركهفتنه كا دوير ژ ههقى يى دوير كهفت ﴿
[النساء : ١١٦] .

ودبيت : ﴿ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ
النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَلِرٍ - وههچى يى ههفپشكه كى د گهل
خودى د عهبدى يى دا بدانت نهو خودى بههشت ل سهو وى

ههرامكرى يه وههچى وى كرى يه ناگر ، وچو پشتهفانهك وى نابت وى
ژى رزگار بكهت ﴿ [المائدة : ٧٢] .

(۵)

مهسه لاین جاهلیه تی

ب نافی خودایی مهزن و دلوفان

ئهغه هندهك مهسه له نه پیغه مبهری خودی - سلاف لی بن - تیدا
 ژ خه لکی جاهلیه تی - یین خودان کیتاب ویین نه خوانده فان - جودا
 بوو بوو ، ژ وان مهسه لان یین پیته یی مرۆقی موسلمان یی پی ناگهدار
 بت ؛ چونکی جوانی یا تشتی هنگی ناشکه را دبت ده می هه فدزی وی
 دئیته بهر چافکرن .

ویا ژ هه می یان گرنگتر د نافی فان مهسه لان دا نه باوهری ئینانا
 دلیسه ب وی تشتی پیغه مبهر - سلاف لی بن - بی هاتی ، وئه گهر
 د سه رقی چه ندی را خودانی هزر کر کو تشتی خه لکی جاهلیه تی
 ل سه ر یی باشه ، ئه وهنگی خوساره تی تمام بوو وه کی خودایی مهزن
 گوتی : ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ -
 وئهوین باوهری ب نه حه قی یی ئینای و کوفر ب خودی کری ئه وه ئهون
 یین ل دنیایی وئاخه تی دزیانکار ﴾ [العنکبوت : ۵۲] .

مهسه لا ئیکی :

خه لکی جاهلیه تی ده می عیباده تی خودی ذکر د دو عایین خو دا
 مرۆقین چاک بو خودی دکر نه شریک ، و مه خسه دا وان ئه وه بوو ئه وه
 مرۆقین چاک مه هده ری بو وان ل نک خودی بکه ن ، وه کی خودایی
 مهزن دبیژت : ﴿ وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ
 وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ - وئه ف بوتپه ریسه ژبلی خودی په رستنا
 وی تشتی دکه ن یی نه ب تشته کی زیانی دگه هینته وان ، و نه ل دنیایی
 و نه ل ناخه ته تی مفایه کی دگه هینی ، وئه و دبیژن : هه ما ئه م په رستنا
 ئهوین هه دکهین دا ئه وه مه هده ری بو مه ل نک خودی بکه ن ﴾ [یونس
 : ۱۸] ، و خودی دبیژت : ﴿ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ
 إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ - وئهوین شرک ب خودی کری و ژبلی
 وی هندهك سه رکار بو خو داناین ، ئه و دبیژن : هه ما ئه م په رستنا فان
 خوداوه ندان د گهل خودی دکهین دا ئه وه مه هده ری بو مه ل نک
 خودی بکه ن ، و دا مه نیزیکی وی بکه ن ﴾ [الزمر : ۳] .

وئهغه مهزنترین مهسه له یه پیغه مبهری - سلاف لی بن - تیدا خو
 ژ خه لکی جاهلیه تی جودا کری ، و پیغه مبهر ب ئیخلاصی هات
 و دیار کر کو ئیخلاصه دینی خودی یی وی هه می پیغه مبهر یی هنارتین ،
 وئه و چو کاران قه بویل ناکه ت ئه گهر خوری بو وی نه بن ، و پیغه مبهری
 راگه هاند کو هه ر کهسه کی وی تشتی بکه ت یی خه لکی جاهلیه تی

ب باشی دبینن نهو خودی به حهشت ل سهر وی حهرامکر وجهی وی
جهنمه .

وئف مهسه لهیه یا مروف ژ بهر ژیک جودا بووین و بووینه
موسلمان و کافر ، وهنگی دوژمناتی پهیدا بوو ، و ژ بهر هندی جیهاد
هاته دورستکرن ، وهکی خودایی مهزن گوتی : ﴿ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَّا
تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ ﴾ . وهوین گهلی خودان باوهران شه ری
بوته ریسان بکن دا شرک و پاشقه لیدانا ژ ریکا خودی نه مینت ، ودا
په رستنا خودی ب تنی بیته کرن ، فیجا تهنگافی ژ سهر به نی یین خودی
ل عهردی رابست ، و حهتا دین و په رستن و گوهدان هه می بو خودی
ب تنی بت نه بو که سی دی ﴿ [الأنفال : ۳۹] .

یا دووی :

هندی خه لکی جاهلیه تینه د دینی خو دا دژیک جودانه ، وهکی
خودایی مهزن به حسی وان کری : ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ .
ههر پارتک ب وی تشتی یا که یفخو شه یی ل نک وی هه ی ، خو دبین
د حهق و خه لکی دی هه می دنه حهق ﴿ [الروم : ۳۲] ، ههر وهسا
د دنیا یا خو ژی دا نهو دژیک جودانه ، و نهو هزر دکن نهف چه نده
تشته کی دورسته ، ئینا خودی دینه کی وان بگه هینته ئیک بو وان ئینا
وگوت : ﴿ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ .
ژ وی دینی مه بو ته نهی موحه مه د ئینابه خواری ، کو ئیسلامه ،

خودی نهو شریعت بو هه وه گهلی مرو فان دانایه یی وی شیرت پی
ل نوو حی کری کو بگه هینته خه لکی ونیشا وان بدت ، ویی مه
شیرت پی ل ئیبراهیم و موسای و عیسیای کری کو هوین
ب تهو حیدی و گوهداری و په رستنا خودی ب تنی دینی ب جه بینن ،
وهوین د وی دینی دا یی من فه رمان پی ل هه وه کری ژیک جودا
نه بن ﴿ [الشوری : ۱۳] . و خودی گوت : ﴿ إِنَّ الدِّينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ
وَكَانُوا شِيعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ . هندی نهون یین دینی خو
ژیکفه کری پشتی کو ل سهر تهو حیدا خودی و کار کرنا ب شریعتی
وی نهو دیه کگرتی ، و بووینه پارت و دهسته ک ، تو نهی موحه مه د ژ وان
یی به ری یی ﴿ [الأنعام : ۱۵۹] .

ووی نه م ژ هندی دایه پاش کو نه م چاف ل وان بکهین : ﴿ وَلَا
تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ﴾ . وهوین
گهلی خودان باوهران وهکی وان کتابی یان نه بن یین دوژمناتی ونه فیان
که فتی به ناقبه را وان فیجال سهر کوم و پارتان لیکفه بووین ،
و د بناخه یین دینی خو دا ژیک جودا بووین پشتی حهقی بو ئاشکهره
بووی ﴿ [آل عمران : ۱۰۵] .

ووی نه م ژ هندی داینه پاش کو نه م د دینی دا ژیک جودا بین
دهمی گوتی : ﴿ وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ . وهوین هه می
خو ب کیتابا خودایی خو و سونه تا پیغه مبه ری وی فه بگرن ، ووی

تشتی دبتہ نہ گہرا ژیکفہ بوونا ہہوہ ہوین نہ کہن ﴿ [آل عمران :

۱۰۳] .

یا سی یی :

ل نک خہ لکی جاہلیہ تی نہ گوہداری یا کاربدهستان قہنجی یہ ،
وگوہداری یا وان شکہستن وشہر مزاری یہ ، ئینا پیغہ مہبری - سلاف
لی بن - د فی چہندی دا خو ژ وان جو دا کر ، وفہرمان کر ئەم صہبری
ل سہر زورداری یا کاربدهستان بکیشین ، وگوہداری یا وان بکہین
وشیرہ تان لی بکہین ، ووی گہلہک خہم ژ فی چہندی خواری وتہ نکید
ل سہر کر ودوبارہ کر وگوت .

وئہف ہہر سی مہسہلہ پیغہ مہبری - سلاف لی بن - د وی گوتنا
خو دا کو مکرینہ یا (بوخاری وموسلمی) ژی فہ گوہاستی ، دەمی
دیژت : ﴿ إن الله يرضى لكم ثلاثا : ألا تعبدوا إلا الله ، ولا تشركوا به
شيئا ، وأن تعصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا ، وأن تناصحو من ولاه
الله أمرکم - ہندی خودی یہ ب سی تشتان بو ہہوہ رازی بوویہ : کو
ہوین پہرستنا وی بکہن وچو شریکان بو نہ دانن ، وکو ہوین خو
ب وہر سی خودی فہ گریدہن وژیک جو دا نہ بن ، وکو ہوین
شیرہ تان ل وی بکہن یی خودی کاری ہہوہ ئیخستی یہ دەستان ﴿
وچو سستی وخرابی نہ کہفتی یہ دینی خہ لکی یان دنیا یا وان نہ گہر
ژ بہر فان ہہر سی مہسہلان نہ بت .

یا چاری :

بناخہیی ژ ہہمی یان مہزنتری دینی وان [جاہلی یان] ل سہر
نافا کری چافلیرنہ ، وچافلیرن بنہستری ہہمی کافرانہ یین پیشی یی
ویین پاشی یی ، وہ کی خودی گوتی : ﴿ وكذلك ما أرسلنا من قبلك
في قرية من نذير إلا قال مترفوها إنا وجدنا آباءنا على أمة وإننا على
آثارهم مقتدون - و ب فی رہنگی بہری تہ ئەی موحمہد ، مہ
پیغہ مہرہک ل گوندہ کی نہ ہنارتی یہ وان ژ عہزابا مہ بترسینت ، ئە گہر
خہ لکی وی گوندی ژ سہر وگرگران یین کو زہنگینی یی ئەو ہیر کرین
نہ گوتبت : مہ بابین خو ل سہر دینہ کی دیتینہ ، وئہم ل سہر ریبازا
وان دی چین ﴿ [الزخرف : ۲۳] . و ﴿ وإذا قيل لهم اتبعوا ما أنزل
الله قالوا بل نتبع ما وجدنا عليه آباءنا أولو كان الشيطان يدعوهم إلى
عذاب السعير - وئہ گہر بو فان یین ہہفرکی یی د تہو حیدا خودی دا
دکھن ہاتہ گوتن : دویکہفتنا وی بکہن یا خودی بو پیغہ مہبری خو
ئینایہ خواری ، ئەو دی بیژن : ئەم دی دویکہفتنا وی کہین یا مہ بابین
خو ل سہر دیتین ژ شرکی وبوتپہر سی یی ، ئەری ئەو دی وی کہن ،
ئہ گہر خو شہیتانی ب خہملاندنا خرابی یین وان ل بہر وان و ب کوفرا
ب خودی وان بو ناگری جہنہمی یی ہلکری ژی گازی
بکہت ؟ ﴿ [لقمان : ۲۱] . ئینا ئەو ب فی ئایہ تی بو وان ہات :
﴿ قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَحْدَةِ أَنْ تَقُولُوا لِلَّهِ مَثْنَى وَفِرَادَى ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا
بصاحبکم من جنۃ - تو ئەی موحمہد ، بیژہ فان درہوینکہرین رکدار :

ههما ب تشته کی ب تنی ئەز شیرەتی ل ههوه دکهم کو هوین د فهرمانا خودی دا دو دووه ویهک یه که رابن ، پاشی هوین هزرین خو د حالی ههفالی خو پیغه مبهری خودی دا سلاف لی بن و د وی تشتی دایی بو وی هاتی یه پالقه دان بکهن ، چو دیناتی ل نک وی نینه ﴿ [سبأ : ٤٦] و ﴿ اَتَّبِعُوا مَا اُنزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ اَوْلِيَاءَ قَلِيلاً مَّا تَذَكَّرُونَ - هوین گهلی مرۆفان ، دویکهفتنا وی بکهن یا ژ نک خودایی ههوه فه بو ههوه هاتی ژ کیتاب و سوننه تی و پیگییری بی ب فهرمانین وی بکهن ، وژیلی خودی هوین دویکهفتنا چو دۆست و سهرکارین وه کی شهیتان ورپهبر وزانایان نه کهن . هوین کیمه کی بیرا خو لی دئینه فه ، ووجی بو خو ژئی دگرن ، و ل حهقی بی دزفر نه فه ﴿ [الأعراف : ٣] .

مهسه لا پینجی :

بنستری وان یی ژ هه می یان مهزنتر نه وه نهو ب گه له کی یی د سهر دا دچن ، و بو خو دکنه دهلیل ل سهر دورستی یا تشتی ، و نهو تشتی مرۆفین وی دکیم بن ویی غه ریب بت ل نک وان نهو یی خه له ته ، ئینا

پیغه مبهری - سلاف لی بن - د قی چهندی دا خو ژ وان جو دا کر و د پتر ژ جهه کی دا ژ قورنانی نهف چهنده ناشکه را کر .^(٨) یا شه شی :

نهو کاری یین بهری خو بو خو دکنه هیهت ، وه کی خودی دیژت : ﴿ قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى - فیرعه ونی گۆته مووسای : پا نهو ملله تین بهری مهسه لا وان دی یا چاوا بت ؟ و نهو خه لکی بهری مه چووی ، و فهستا کوفری کری ؟ ﴿ [طه : ٥١] ، و ﴿ مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأُولَى - مه نهف چهنده ژ باب و باپیرین خو یین بهری گوه لی نه بوویه ﴿ [المؤمنون : ٢٤] .

یا حهفتی :

و نهو وان که سان ژی بو خو دکنه هیهت یین هیژا تیگه هشتنی و کریاران هه ی ، و مال و ملک و مهزنی بو هاتی یه دان ، ئینا خودی ب قی گۆتنا خو بهرسقا وان دا : ﴿ وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ .. و ب راستی مه نهو نه گه رپن مانا د عهردی دا دابوونه عادی یان یین کو مه نه داینه ههوه ﴿ [الأحقاف : ٢٦] . و ب قی گۆتنی : ﴿ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ -

(٨) وه کی د نایه تا (١١٦) یدا ژ سووره تا (الأنعام) هاتی : ﴿ وإن طمع أكثر من في الأرض يضلوك عن سبيله .. ﴿ و گه له ک نایه تین دی ژی ییندی د گه هین کو پتری یا خه لکی حهقی نه قییت .

وده می قورئان ژ نک خودی بو وان هاتی راستی یا وی یا دگهل وان ژ تهوراتی تیدا بوو وان باوهری پی نهئینا ، وییغه مبهرینی یا موحه مدهی سلاف لی بن ره تکر ، وو ان بهری هنارتنا وی دخواست ب وی بشینه بوتپر یسین عه ره بان ، ودگوتن : ده می پییغه مبهری دویماهی یا زه مانی نیزیک بوویه ، وئهم دی دویکه فتنا وی کهین و دگهل دا دی شه ری هه وه کهین . فیجا ده می نهو پییغه مبهری وان سالوخته وراستگویی یا وی دزانی بو وان هاتی وان باوهری پی نهئینا ودره وین ده ریخست ﴿ [البقرة : ۸۹] . و ﴿ یَعْرِفُوهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ - نَهْوَيْنَ مَه تَهورات وئنجیل دایی ژ زانایین جوھی و فله لان موحه مدهی سلاف لی بن ب وان سالوخته تین وی یین د کیتایین وان دا هاتین ناس دکهن ، هه ره وه کی نهو کورپین خو ناس دکهن ﴿ [البقرة : ۱۴۶] .

یا هه شتی :

ده لیلی وان ل سهر نه دورستی یا تشتی نه وه کو لاوازان دویکه فتنا وی تشتی کری یه ، وه کی خودی ل سهر نه زمانی وان گوتی : ﴿ اَنْتُمْ لَكُمْ وَاتَّبَعَكَ الْارْدُلُونَ - ملله تی وی گوتی : چاوا ئهم باوهری پی ب ته بینین و دویکه فتنا ته بکهین ، و نه وین دویکه فتنا ته کری هه می مروقیین کیم وره زیلن ؟ ﴿ [الشعراء : ۱۱۱] ، و ﴿ اَهُؤْلَاءِ مَنْ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا - نه ری ژ ناقه را مه خودی منه ت ب هیدایه تا بو ئیسلامی ل فان لاوازان کر ؟ ﴿ نینا خودی به رسقا وان دا : ﴿ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ

بِالشَّاكِرِينَ - نه ری ما خودی ب وان زانانر نینه یین شوکرا قه نجی یا وی دکهن ، فیجا دا به ری وان بده ته هیدایه تی بو دینی خو ؟ ﴿ [الأنعام : ۵۳] .

یا نه هی :

چاقلی کرنا زانایین فاسق و سهر دا چووی ، نینا نهو ب فی گوتی ب وان هات : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَآكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللّٰهِ - نه ی نه وین باوهری ب خودی نینای و دویکه فتنا پییغه مبهری وی کری ، ب راستی گه له ک ژ زانایین کیتابی یان و عیباده تکه رین وان مالی مروقان بی حه ق دخون وه کی ب ریکا به رتیلان و گه له ک ریکین دی ، و نهو به ری خه لکی ژ هاتا د ئیسلامی دا وهر دگین ، و خه لکی ژ ریکا خودی دده نه پاش ﴿ [التوبة : ۳۴] ، و ب فی گوتی : ﴿ لَا تَعْلَمُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ - هوین د باوهری نینانا خو دا ب مه سیحی پی ل توخوبین حه قی بی نه دانن ، و دویکه فتنا دلچوونین خو نه کهن ، وه کی جوھی یان د مه سه لا دینی دا دویکه فتنا دلچوونین خو کری ، فیجا که فتینه د به رزه بوونی دا ، و به ری گه له ک مروقان دابه کوفرا ب خودی ، و ژ ریکا راست دهر که فتنه ریکا سهر دا چوون و به رزه بوونی ﴿ [المائدة : ۷۷] .

يا دههئ :

دهليلئ وان ل سهر نه دورستي يا ديني كيم فامي يا ديندارانه ، وهكي نايهته كي ژ وان فه گوهاستي : ﴿ بَادِي الرَّأْيِ - وَنَهْمُ دَبِينِينَ هَمَمَا زَرْهَزِيلِينَ مَهْ يَنْفَهْتَرُ كَهَسْ بَ دَوِيْفْ تَه نَه كَهْفَتِي يَه وَوَان زِي بِيْ هَزْرَكْرَن دَوِيكَه فِتْنَا تَه يَا كَرِي ﴾ [هود : ٢٧] .

يا يازدي :

دهليلئ وان قياسكرنا بي خيبر وخهلهته ، وهكي خودئ ژ وان فه دگوهيژت ودييژت : ﴿ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا - نِينَا وَوَان گوتته پيغهمبهريين خو : نهم نابيين ژ مروفييني بي پيغهمتر هويين تشتتک بن سالوخهتئين ههوه ژي وهكي ييين مهنه ، چو تشتي زيدهتر ل نك ههوه نينه ههوه هيژاي پيغهمبهرييني بي بکهت ﴾ [ابراهيم : ١٠] .

يا دووازدئ :

نهو قياسا دورست قهبويل ناکه ن ، ونه گهرا في ويا بهري ژي نهوه خهلكي جاهليه تي (جامعي - كؤمكهری) و (فارقي - ژييك جودا كهری) ژييك نافاثيرن .^(٩)

(٩) (جامع) نهو كؤمكهره بي همدردو لايين قياس بو دييته كرن دگههنته نيك ، وهكي تو بيژي : ههمي مروّف ويغهمبهرد مروفييني بي دا دگههنته نيك ، و(فارق) نهو ژييك جودا كهره بي همدردو لايين قياسي ژييك دوير دكته ، وهكي : وهحي پيغهمبهري ژ خهلكي دي ههمي بي جودا دكته .

يا سيژدي :

زيده بلنكرون و (غلوا) د دهر حهقا مروفيين زانا وچاك دا ، وهكي خودئ گوتئ : ﴿ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ - نهي خودانين ننجيلي زيده گاهي بي ل سهر ديني حهق نه كهن ، و ژ حهقي بي پيغهمتر هويين چو گوتنسان د دهر حهقي خودئ دا نه بيژن ﴾ [النساء : ١٧١] .

يا چاردي :

نهقا بوري ههمي ل سهر قاعيده بي (نفي) و (اثبات) ي يا نافاكري يه ، يه عني : نهو قاعيده بي خهلكي جاهليه تي ل دويف دچن نهوه تشتي دلي وان بچتي وي بي بو وان خوش بت نهو ل دويف دچن ، ونهو پشت دده تي وي تشتي خودئ بو وان هنارتي .

يا پازدي :

دهمي نهو پشت ددهنه وي يا خودئ بو وان هنارتي هيجهتا وان نهقيه نهو دييژن : نهم تي ناگههين ، وهكي خودئ ژ وان فه دگوهيژت : ﴿ قُلُوبُنَا غُلْفٌ - دلين مه ديچاينه لهو نهم د گوتنا ته ناگههين ﴾ [النساء : ١٥٥] ، و ﴿ يَاشُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ - نهي شوعهيب نهم د گهله كي ژ وي ناگههين يا تو دييژي ﴾ [هود : ٩١] ، نينا خودئ نهو درهوين دهرينخستن ، ودياركر كو نه گهرا وي چهندي نهوه ژ بهر كوفرا وان خهتم يا ل سهر دلين وان هاتي يه دان .

يا شازدى :

ئەو ۋى تىشى خۇدى بۇ ۋان ھىنارتى ب كىتابىن سىرەبەندىيى
دگوھۇرن ، ۋەكى خۇدى ئەف چەندە د گۆتەكا خۇ دا ئاشكەراكرى
دەمى دىيىت : ﴿ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ
ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ . وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ -
ۋدەمى پىغەمبەرى خۇدى موحەممەد سلاف لى بن بۇ ۋان ب ۋى
قورئانى ھاتى يا د گەل تەوراتا ۋان رى دكەفت دەستەكەك ژ ۋان كىتابا
خۇدى دھاقىن ، ۋداندە پىشت خۇ ، مەتەلا ۋان ۋەكى مەتەلا ۋانە يىن
راستى يا ۋى نەزانن . ۋجوهى يان دويچوونا ۋى تىشى كرىي شەيتانان
ل سەر دەمى سولەيمانى كورى داوودى بۇ سىرەبەندان دگۆت ﴿
[البقرة : ۱۰۱-۱۰۲] .

يا ھەقدى :

ئەو تىشى باطل ۋنەحق بۇ پىغەمبەرىن خۇ پال دەن ، ۋەكى خۇدى
گۆتى : ﴿ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ - ۋسولەيمان كافر نەبووبو ۋفىرى
سىرەبەندىيى نەبووبو ۋەكى جوهى يان گۆتى ﴿ [البقرة : ۱۰۲] ،
﴿ مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا - ئىبراھىم نەجوهى بو ۋنەفەلە بوو
ۋەكى جوهى ۋفەلە دىيىن ﴿ [آل عمران : ۶۷] .

يا ھەژدى :

خەلكى جاھلىيەتى خۇ دئىخنە ھەقدىيى دەمى دىيىن :
ئەم ژ ئىبراھىمىنە ، ۋئەو دويكەفتنا ۋى دەيىلن .

يا نۇزدى :

ئەو دھاقىنە ھندەك چاكان ژ بەر كىرارا ھندەكىن خۇ بو ۋان چاكان
پالغە دەن ، ۋەكى جوهى دھاقىنە عىساي ، ۋجوهى ۋفەلەنە دھاقىنە
موحەممەدى - سلاف لى بن - .

يا بىستى :

ئەو باۋەرىيى دىين كو ئەو تىشتىن نەعەدەتى يىن سىرەبەند دكەن
پىشكەكە ژ كرامەتىن چاكان ، ۋئەو ۋى چەندى بۇ پىغەمبەران پالغە
دەن ، ۋەكى ۋان ئەو بۇ سولەيمانى پالغە دىن .

يا بىست ۋئىكى :

ئەو ب فىتك قەدانى ۋدەست قوتانى عىبادەتى دكەن . (۱۰)

يا بىست ۋدووى :

ۋان دىنى خۇ كىر بو يارى ۋموژىلاھى . (۱۱)

(۱۰) دەمى دچوونە ھەجى ۋ ل دۇر بەيتى دزقپىن ۋان فىتك قەددان ۋدەست
دقوتان ، ۋ ل نك ۋان ئەو بو ئەفە عىبادەتە بۇ خۇدى !
(۱۱) ئەفە ۋەكى ۋان موسلمانان يىن رەقاص ۋلېدانا دەفى ۋئامویرەتېن موسيقى
ھەلال كرىن ۋكرىنە پىك بۇ عىبادەتى ۋدەعوئ .

يا بيست وسى يى :

ژينا دنيايى تهو خاپاندينه ، قيجا همى هنرا وان تهوه كو دانا خودى نيشانا رزامه ندى يا وييه ، وهكى خودى ل سهر نه زمانى وان گوتى : ﴿ نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ - مال وعيالى مه ژى يى ههوه پتره ، وخودى نهف قهنجي به يين داينه مه چونكى تهو ژ مه يى رازي به ، ونه ل دنيايى ونه ل ناخره تى هم نائيينه عهزابدان ﴾ [سبأ : ۳۵] .

يا بيست و چارى :

تهو ژ خو ناگرن ل دويف حهقى يى بچن نه گهر هات ومرؤقين لاواز بهرى وان قهستا وي حهقى يى كر ، ئينا خودى نهف نايه ته هنارت : ﴿ وَلَا تَطْرُدُ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ - وتو نهى موحه مه د ، وان موسلمانين لاواز ژ ديوانا خو دويسر نه كه يين سپيده ويثاران خودايى خو دپهريسن ﴾ [الأنعام : ۵۲] .

يا بيست ويينجى :

دهليلى وان ل سهر نه دورستى يا حهقى يى تهوه كو مرؤقين لاواز بهرى وان قهست كرى يى ، وهكى وان گوتى : ﴿ لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ - نه گهر باوهرى ئينانا ههوه ب وي يا موحه مه د پى هاتى باشى با ههوه بهرى مه رانه دكر ﴾ [الأحقاف : ۱۱] .

يا بيست وشه شى :

تهو وهر بادانى دئىخنه كيتابا خودى پشتى زانى وتى گه هشتين .

يا بيست و حهفتى :

تهو كيتابين باطل چى دكهن وبو خودى پالقه ددهن ، وهكى خودى گوتى : ﴿ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ - قيجا نه مان وتيجوون بو وان مهزنه زانايين جوهرى يان بت نه وين كيتابى ب دهستى خو دنقيسن ، پاشى دبيژن : نهفه ژ نك خودى يه ﴾ [البقرة : ۷۹] .

يا بيست وهه شتى :

تهو هند حهقى يى دزانن هندى د گهل دهسته كا وان بت ، وهكى گوتى : ﴿ تُوْمِنُ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا - هم باوهرى يى دى ب وي ئينين يا بو بيغه مبهرين مه هاتى به خواري ﴾ [البقرة : ۹۱] .

يا بيست ونه هى :

و د گهل هندى ژى تهو وي نزانن يا دهسته كا وان دبيژت ، وهكى خودى نيشارهت داىي : ﴿ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ - نه گهر هوين د خودان باوهرن ب وي يا خودى بو ههوه ئينايه خواري ، نهرى بوچى ههوه بهرى بيغه مبهرين خودى دكوشتن ؟ ﴾ [البقرة : ۹۱] .

یا سیهه یی :

و ژ ئایه تیین خودی یین عه جیب ده می وان شیر هتا خودی ب کومبوونی هیلای ، وئهو کری یا خودی ئهو ژئی داینه پاش ، وه لی هات : ﴿ کُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ - هەر پارتەك ب وی تشتی یا که یفخو شه یی ل نک وی هه ی ، خو دبیین دحەق وخەلکی دی هه می دنه حەق ﴾ [الروم : ۳۲] .

یا سیهه وئیکی :

وئه فه ژئی ژ ئایه تیین خودی یین عه جیبه ، ئهو دوژمناتی یه کا مهزن بو وی دینی ب خو ژئی دکهن یی ئهو خو بو پالقه ددهن ، وئهو حهز ژ دینی وان کافران دکهن یین دوژمناتی یا وان و پیغه مبهری وان کری وفتنه ب سه ر وان دا ئینای ، وه کی وان د گهل پیغه مبهری - سلاف لی بن - کری ده می ئهو ب دینی مووسای بو وان هاتی ، ووان دو یکه فتننا کتیبین سی ره به ندی یی کر ، وئهو ژ دینی فی ره عه ونی یانه .

یا سیهه و دووی :

ئهو کافری یی ب وی حەقی یی دکهن یا د گهل هەر که سه کی نه ژ وان بت ، وه کی خودی گوتی : ﴿ وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ - جو هوی یان گوت : فه له ل سه ر دینی راست نین ، وفه لان ژئی د دهر حەقی جو هوی یان دا هەر وه گوت ﴾ [البقرة : ۱۱۳] .

یا سیهه و سئی یی :

ئهو باوهری یی ب وی نائین یا وان ب خو ئعتراف کری کو ئهو ژ دینی وانه ، وه کی وان د دهر حەقا حه جا به ییتی دا کری ، خودایی مهزن دبیزت : ﴿ وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ - وکەس پشت ناده ته دینی ئیبراهیمی ، کو ئیسلامه ، کیم فامه کی نهزان نه بت ﴾ [البقرة : ۱۳۰] .

یا سیهه و چاری :

هەر دهسته که ک ژ وان هزر دکهت دهسته کا رزگار بووی ئه وه ، ئینا خودی ئهو دره وین دهر یخستن و گوت : ﴿ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ - کانی هوین ده لیلی خو ل سه ر راستی یا گوتنا خو بینن نه گهر هوین د گوتنا خو دا دراستگونه ﴾ [البقرة : ۱۱۱] . پاشی راستی ئاشکه را کر و گوت : ﴿ بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ - وه نینه وه کی ئهو دبیزن کو به حهشت بو وان ب تنی یه ، به لکی هەر که سی خو ب ده ست خودی ب تنی فه به ردهت ، وئهو یی دلسوز بت ووی د هه می گوتن و کریارین خو دا به ر ل خودی بت ﴾ [البقرة : ۱۱۲] .

يا سيھ وپينجى :

ئەو ب ئاشكەرا كرنا عەورەتان و كرىتىيان عىبادەتى دكەن ، وەكى
خودى گۆتى : ﴿ وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً - وَنَهَى كَافِرَانَ كَارِهِ كَرِيْمَت
كر ﴾ ^(۱۲) [الأعراف : ۲۸] .

يا سيھ وشەشى :

ئەو ب حەرامكرنا حەلالى پەرسىتى دكەن ، ھەر وەكى پەرسىتى
ب شركى دكەن .

يا سيھ وھەفتى :

ئەو زانايىن مەزن و عىبادەتكەران د خودايىنى دا بۆ خودى دكەنە
شريك .

يا سيھ وھەشتى :

ئەو باوهرى ب سالۆخەتىن خودى نائىن ، وەكى خودى
گۆتى : ﴿ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنْ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ - بھلكى
ب كرنا گونەھان ھەو ھزر دكر كو خودى گەلەكى ژ كرىارين ھوين
بى ئەمرى يا وى بى دكەن نزانى ﴾ [فصلت : ۲۲] .

(۱۲) ئەو ھىجەتا خوۆ دكەنە ئەو كو وان ئەف چەندە يا ژ بايىن خوۆ گرتى ، و كو
خودى فەرمان ب فى چەندى يا ل وان كرى . خودى دىبىژت : تو - ئەى
موھەممەد - بىژە وان : ھندى خودى يە فەرمانى ب كارىن كرىت و خراب
ل بەنىيىن خوۆ ناكەت .

يا سيھ ونەھى :

ئەو باوهرى بى ب نائىن خودى نائىن ، وەكى خودى گۆتى :
﴿ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَانِ - وَحَالِي مَلَلَةٌ نَهَوهُ نَهَو كَافِرِي بى
ب يە كىنى يا خودايى رەھمان دكەن ﴾ [الرعد : ۳۰] .

يا چلى :

ئەو سالۆخەتىن خودى ژ كار دئىخن ، وەكى فىرەونى
گۆتى . ^(۱۳)

يا چل وئىكى :

ئەو كىماسىيان بۆ خودى پالڧە دەن . ^(۱۴)

يا چل وددوى :

ئەو شرىكان بۆ خودى د ملكى وى دا ددانن ، وەكى گۆتتا
مەجووسىيان .

يا چل وسى بى :

ئەو باوهرى ب قەدەرا خودى نائىن .

يا چل وچارى :

ئەو ھىجەتان ل سەر خودى دگرن . ^(۱۵)

(۱۳) دەمى گۆتى يە مللەتى خوۆ : من ژ خوۆ پىڧقەتر چو خودا بۆ ھەو نەنىاسىنە .

(۱۴) وەكى جوھىيان دەمى گۆتى : خودى بى قەلسە وى ھەژارە .

يا چل وپينجى :

ئەو بەرھنگارىيا شريعتى خودى ب قەدەرا وى دكەن .

يا چل وشەشى :

ئەو خەبەرەن دىبىژنە زەمانى ، وەكى گۆتتا وان : ﴿ وما يهلكنا إلا الدهر - هه ما ژين ئەوە يا ئەم د دنيایى دا دبهينه سەرى، ژ وى پيشفەتر چو ژينين دى نينن، وھەما سال وزەمان ھەر دى د سەر مە را بۆرن وئەو مە تى دبەت ﴾ [الجاثية : ۲۴] .

يا چل وھەفتى :

ئەو قەنجى يىن خودى بۆ ھندەكىن دى پال ددەن ، وەكى خودى گۆتى : ﴿ يعرفون نعمة الله ثم ينكرونها - ئەف بوتپەرىسە قەنجىيا خودى ل سەر خۆ دناسن، پاشى ئەو كافرئى يى بى دكەن ﴾ [النحل : ۸۳] .

يا چل وھەشتى :

ئەو كوفرى ب ئايەتەن خودى دكەن .

يا چل ونەھى :

ئەو ھندەك ئايەتەن خودى قەدشیرن .

(۱۵) يەنى قەدەرا خودى بۆ خۆ دكەنە ھىجەت ، دىبىژن : ئەم فلان باشى يى ناكەين ؛ چونكى خودى بۆ مە ھەز نەكرى يە .

يا پينجى يى :

ئەو دىبىژن : ﴿ ما أنزل الله على بشر من شيء - خودى تشتەك ژ وھىيا خۆ بۆ مرۆفەكى يى ئىنايە خواری ﴾ [الأنعام : ۹۱] .

يا پينجى وئىكى :

د دەر ھەقا قورئانى دا ئەو دىبىژن : ﴿ إن هذا إلا قول البشر - ھەما ئەف قورئانە گۆتتا مرۆفانە ﴾ [المدثر : ۲۵] .

يا پينجى و دووى :

ئەو دھافىنە ھكەمەت و كاربنە جھىيا خودى .

يا پينجى وسى يى :

فيلبازى يىن ئاشكەرا ونهينى ئەو دكەن دا ئەو وى يا پيغەمبەر پى ھاتين پويچ بکەن ، وەكى خودى گۆتى : ﴿ ومكروا ومكر الله - ونەوين كافر بووين فيلبازى وپىلان گىران، فيجا خودى ئەو خاپاندن ﴾ [آل عمران : ۵۴] . وخودى گۆت : ﴿ وقالت طائفة من أهل الكتاب آمنوا بالذي أنزل على الذين آمنوا وجه النهار - وكؤمه كى ژ خودانين كىتابى ژ جوھىيان گۆت : ل سەرى رۆژى باوهرى يى ب وى بينن يا كول سەر خودان باوهران ھاتى يە خواری ﴾ [آل عمران : ۷۲] .

يا پينجی و چاری :

ئەو ب سەرڤه باوەریی ب حەقیی دئین دا بشیت پشتی هنگی حەقیی پویچ بکەن ، وەکی د نایهتا بۆری دا هاتی .

يا پينجی و پينجی :

ئەو تەعەصوبی بۆ مەزەهەبی خۆ د کەن ، وەکی وان گۆتی : ﴿ ولما تؤمنوا إلا لمن تبع دينكم - وهوين باوهریی ب کەسی نەئین ب تنی ب وی نەت یی دویکەفتنا دینی هەوہ کری و بوویە جوہی ﴾ [آل عمران : ۷۳] .

يا پينجی وشهشی :

ئەو ناڤی شرکی ل سەر دوچوونا ئیسلامی ددان ، وەکی خودی گۆتی : ﴿ ما كان لبشر أن يؤتيه الله الكتاب والحكم والنبوة ثم يقول للناس كونوا عبادا لي من دون الله - نهبوويه بۆ مرۆڤەکی کۆ خودی کیتابا خۆ بۆ بینتە خواری و د ناڤهرا خەلکی دا بکەتە حەکەم و بۆ پیغەمبەریی هلبژیرت ، پاشی ئەو بیژتە مرۆڤان : هویسن من بپەریسن ژبلی خودی ﴾ [آل عمران : ۷۲] .

يا پينجی و حەفتی :

ئەو وەربادانی دئێخنە گۆتەن ورامانین وان دگۆهۆرن .

يا پينجی و ههشتی :

ئەو ناڤی خریای و سەرداچووی بۆ خودانین هیدایەتی ددان .

يا پينجی و نههی :

ئەو درەوی ل سەر ناڤی خودی د کەن .

يا شيبستی :

عەدەتی وانە ئەگەر چو هیجەت د دەستین وان دا نەمان ئەو هاوارین خۆ دگەهیننە مەلکان ، وەکی خودی ل سەر ئەزمانی وان گۆتی : ﴿ أذر موسى وقومه ليفسدوا في الأرض - ئەری تو دی مووسای و مللەتی وی ژ ئسرائیلییان هیلای دا ئەو خەلکی ل عەردی « مصری » دسەردا بیەن حەتا ئەو دینی خۆ بگۆهۆرن و عەبدینی یا خودایی ب تنی بکەن ﴾ [الأعراف : ۱۲۷] .

يا شيبست و ئيکی :

ئەو هەڤرکین خۆ ب خرابکاری یا د عەردی دا گۆنەهبار د کەن ، وەکی د نایهتا بۆری دا هاتی .

يا شيبست و دووی :

ئەو وان ب کیمکرنا دینی مەلکی گۆنەهبار د کەن ، وەکی خودی ل سەر ئەزمانی وان گۆتی : ﴿ ويدرك وألهتك - و عەبدینی یا تە ویا خوداوەندین تە بهیلن ؟ ﴾ [الأعراف : ۱۲۷] . وەکی گۆتی : ﴿ إني أخاف أن يبدل دينكم - هندی ئەزم ئەز دترسم کۆ مووسا دینی هەوہ بگۆهۆرت ﴾ [غافر : ۲۶] .

يا شىست وسى يى :

ئەو ھەفر كىن خۆ ب كىمكرنا بهايى خوداوه ندىن مهلكى گونەھبار دكەن ، وهكى د نايەتا بۆرى دا ھاتى .

يا شىست وپىنجى : (۱۶)

ئەو وان ب گوھۆرىنا دىنى گونەھبار دكەن ، وهكى گۆتى : ﴿ ىنى اخاف أن يبدل دينكم أو أن يظهر في الأرض الفساد - ھندى ئەزم ئەز دترسم كو مووسا دىنى ھەو ھەو بگوھۆرت يان ئەو خرابكارى يى د عەردى دا بەلاف بکەت ﴾ [غافر : ۲۶] .

يا شىست وشەشى :

ئەو وان ب كىمكرنا بهايى مهلكى گونەھبار دكەن ، وهكى گۆتتا وان : ﴿ ويدرك وآلتهك - وعەبىدىنى يا تە ويا خوداوه ندىن تە بهيلن ؟ ﴾ [الأعراف : ۱۲۷] .

يا شىست وحەفتى :

ئەو ھەسا د خۆ دئىننە دەرى كو ئەو كارى ب وى حەقى يى دكەن يا ل نك وان ھەى ، وهكى گۆتى : ﴿ نؤمن بما أنزل علينا - ئەم باوھرى يى دى ب وى ئىنىن يا بۆ پىغەمبەرىن مه ھاتى يە خوارى ﴾ [البقرة : ۹۱] ھەر چەندە ئەو ھە ناكەن ژى .

(۱۶) د بنیات دا ب فى رەنگى يە ، ھەسەلا شىست وچارى تىدا نىنە .

يا شىست ھەشتى :

ئەو ل سەر عىبادەتى زىدە دكەن ، وهكى وى كارى ئەو ل عاشوورائى دكەن .

يا شىست ونەھى :

ئەو كىماتى يى دئىخنە عىبادەتى ، وهكى نەراوھستانا وان ل عەرھى .

يا حەفتى يى :

بۆ تەقوا وخۆپاراستن ئەو تىشى واجب ناكەن .

يا حەفتى وئىكى :

ئەو بۆ عىبادەتكرن خۆ ژ رزقى حەلال ددەنە پاش .

يا حەفتى ودووى :

ئەو بۆ عىبادەتكرن خۆ ژ وى خەملى ددەنە پاش يا خودى دای .

يا حەفتى وسى يى :

بى زانين ئەو بەرى خەلكى ددەنە سەرداچوونى .

يا حەفتى وچارى :

ئەو دىيژن : ئەم ھەز ژ خودى دكەين ، و د گەل ھندى ژى كارى ب شرىعەتى وى ناكەن ، ئىنا خودى ژ وان خواست : ﴿ إن كنتم

تحيون الله - نه گهر هوين هز ژ خودی دکهن ^(۱۷) ﴿ [آل عمران : ۳۱] .

یا حهفتی وپینجی :

نهو بهری ئیک و دو ددهنه کوفری د گهل زانینا وان ژی کو نهو کوفره .

یا حهفتی وشهشی :

فیلا مهزن نهو دگیرن ^(۱۸) ، وه کی مللهتی نوو حی کری .

یا حهفتی و حهفتی :

مهزن وپیشه وایین وان یان زانایه کی سهر داجوویه ، یان عابده کی نهزانه ، وه کی خودی گوتی : ﴿ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ .. وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ - و ب راستی زانایین وان گوهداری یا گوتنا خودی ژ تهوراتی دکر .. و ژ جوهری یان هندهک هه نه یین خواندن ونقیسینی ونزانن چ د تهوراتی دا ههیه ﴿ [البقرة : ۷۵-۷۸] .

(۱۷) نایهت دبیژت : نهی موحه ممد تو بیژه وان نه گهر هوين هز ژ خودی دکهن پا دی دویکهفتنا شریعتی من بکهن .

(۱۸) فیلا مهزن نهو هه ب ههمی ریکان دئینی دا بهری خه لکی ژ دینی خودی بدهنه پاش .

یا حهفتی وههشتی :

نهو هیشی یین ژ دره و دخوازن ، وه کی گوتنا وان : ﴿ لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً - و وان گوت ژ هندهک رژیین هژمارتی پیفته تر ناگر ب مه ناکهفت ﴿ [البقرة : ۸۰] . و گوتنا وان : ﴿ لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى - هه چی یی جوهری یان فهله نهبت نهو ناچته به حهشتی ﴿ [البقرة : ۱۱۱] .

یا حهشتی یی : ^(۱۹)

نهو قه برین پیغه مبه ر وچاکین خو بو خو دکهنه مزگهفت وجهی نقیژان .

یا حهشتی وئیکی :

نهو شوینوارین پیغه مبه رین خو بو خو دکهنه مزگهفت ، وه کی ژ عومهری هاتی به فه گوهاستن .

یا حهشتی و دووی :

نهو چرایان ل سهر قه بران هل دکهنی .

یا حهشتی و سی یی :

نهو قه بران بو خو دکهنه جهژن [و ل سهر کوم دبن] .

(۱۹) د بنیات دا ب فی رهنگی به ومه سلا حهفتی ونههی نینه .

يا حەشتى و چارى :

ئەو قوربانان ل سەر قەبران قەدكوزن .

يا حەشتى و پىنجى :

ئەو شويوارين مەزنان بۇ خۇ دكەنە تېپرک ، وەكى (دار الندوة) ،
وشانازى برنا وى كەسى ئەو ل بن دەستان ب وى تىشى ، وەكى دەمى
ھندەكان گۆتىيە (حەكىمى كورپى حزامى) : تىشى قورەيشى پى
ب قەدر دكەفن تە كرى ، وى گۆت : تەقوا تى نەبت ھەر تىشتەكى
مرؤف پى ب قەدر دكەفت نەما . (۲۰)

يا حەشتى و حەفتى : (۲۱)

ئەو شانازى پى ب مالباتان دېن .

يا حەشتى و ھەشتى :

ئەو بارانى ب رىكا ستيران دخوازان . (۲۲)

(۲۰) (دار الندوة) ئەو جھ بوو پى مەزنىن قورەيشىيان ل جاھليەتى لى كۆم
دېبون ، ئەف جھە حەكىمى ب سەد ھزار دەرھەمان ژ موغاويەى كرى . ئىنا
ھندەكان ئەف گۆتنە گۆتى .

(۲۱) مەسەلا حەشتى وشەشى د بنىات دا نىنە .

(۲۲) دېتۇن : ئەگەر فلان ستير ل رۆژئاقابى ل دەمى سپىدى رۇيا ، وفلان ستير
ل رۆژھەلاتى دەر كەفت باران دى ئىت .

يا حەشتى و نەھى :

ئەو تانا د ھىقىبى خەلكى دقوتن .

يا نۆتى :

ئەو نىھارى ل سەر مرىيان دكەن .

يا نۆت و ئىكى :

قەنجىيا ژ ھەمى پى مەزنتىر ل نىك وان شانازىبرنا ب نەسەبى
ومالباتى و باب و باپىرانە ، ئىنا خودى ئەو د دەر حەقى دا گۆت يا
گۆتى . (۲۳)

يا نۆت و دووى :

دىسا قەنجىيا ژ ھەمىيان مەزنتىر ل نىك وان ئەو ھەو ئەو فەخرى ب
خۇ دېن ، ئەگەر خۇ د نەحق ژى بن ، ئىنا خودى ئەو ژ وى چەندى
دانه پاش .

يا نۆت و سى پى :

تىشى دقۇت ھەر ھەبت ب دىتتا وان ئەفەيە ھەر كەسەك
تەعەصوبى بۇ دەستەكا خۇ بىكەت ، وپشتەقانى يا ھەقالى خۇ بىكەت

(۲۳) كو رۆژا قىامەتى نەسەب چو مفاى ناگەھىنتە خودانى و باب ژ كورپى دەرەفت

چ زۆردار بت چ زۆرداری لى ھاتبته کرن ، ئينا خودى ئەو ئينا خوارى يا ئينايە خوارى . (۲۴)

يا نۆت و چارى :

د دىنى وان دا مرؤف ب گونەھا مرؤفە كى دى دئيتە گرتن ، ئينا خودى ئەف ئايەتە ئينا خوارى : ﴿ وَكَانَ تَزْرُؤًا وَزَّرَ أُخْرَى - وَنَفْسَهُ كَاغْنًا كَاغْنًا بَارِي نَفْسَهُ كَاغْنًا كَاغْنًا ﴾ [الأنعام : ۱۶۴] .

يا نۆت و پىنجى :

ئەو مرؤفى ب وى تىشى كىم دكەن بى ل نك ئىكى دى ھەى ، ئينا پىغەمبەرى گۆت : ﴿ ئەرى تو وى ب رەنگى دەيكا وى كىم دكەى ؟ تو مرؤفە كى جاھليەت ل نك تە ھەيە ﴾ . (۲۵)

يا نۆت و شەشى :

ئەو فەخرى ب ھندى دېن كو ئەو سەخپىرى يا بەيتى دكەن ، فېجا خودى سەرا فى چەندى ھافىتە وان و گۆت : ﴿ مُسْتَكْبِرِينَ بِهٖ سَامِرًا ﴾

(۲۴) كو دقئت مرؤف ھەقى بى بىژت ، چ فايدى دەستە كا مرؤفى تىدا ھەبت يان نە .

(۲۵) بوخارى و ئەبو داوود و ئەھمەد فى ھەدىسى ژ (ئەبو ذەررى) فەد گۆھىزىن ، دەمى وى گۆتى يە مرؤفە كى رەش : كورپا ژنكا رەش ، ئينا پىغەمبەرى - سلافا لى بن - ئەو تى گەھاند كو ئەف ئىك ژ ئەخلاقىن جاھليەت يە كو مرؤف ئىكى ب وى تىشى كىم بكت بى ل نك ئىكى ھەى .

تەھجروون - ھوين بى ھەق وى چەندى ب خۆمەز نكرن فە دكەن ژ بەر مالا خودى يا ھەرام ، ھوين دىژن : ئەم خەلكى مالا خودى يەنە كەس نەشپتە مە ، ھوين ل دۆر وى مالى گۆت يىن كرىت و خراب دكەن ﴿ [المؤمنون : ۶۷] .

يا نۆت و ھەفتى :

ئەو فەخرى ب ھندى دېن كو ئەو ژ دووندىھا پىغەمبەرانە ، ئينا خودى گۆت : ﴿ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ - ئەوا ھە ئوممەتەك بوو ژ پىشى يىن ھەو ھەو بۆرى يە ، كارى وان بو وانە ﴾ [البقرة : ۱۳۴] .

يا نۆت و ھەشتى :

ئەو فەخرى ب كارى خۆ دېن ، وەكى خودانىن ھەردو و ھەران دەمى خۆ ژ خەلكى جۆت و كىلان باشتى دىت . (۲۶)

يا نۆت و نەھى :

دنيا د لىن وان دا گەلەك يا مەزەنە ، وەكى وان گۆتى : ﴿ لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْقُرَيْشِيِّ عَظِيمٍ - ئەگەر راستە ئەف قورئانە ژ نك خودى يە ، پا دى بلا بو زەلامە كى مەزەن ھاتبا ژ خەلكى يەك

(۲۶) مەخسەد ب خودانىن ھەردو و ھەران قورەيشىنە ئەو پىن بو بازرگانى بى دچوونە شامى و يەمەنى .

ژ ڦان ههر دو باژیران : « مه که هی » یان « طائفی » ﴿ [الزخرف : ۳۱] .

یا سه دی :

ئو حو کمی ل سهر خودی ددهن .

یا سه د وئیکی :

ئو نزم بهری خو ددهنه مروقین فه قیر ، ئینا خودی گوت : ﴿ وَلَا تَطْرُدُ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ - وتو ئه ی موحه ممد ، وان موسلمانین لاواز ژ دیوانا خو دویر نه که یین سپیده وئیقاران خودایی خو دپه ریسن ﴾ [الأنعام : ۵۲] .

یا سه د و دووی :

ئو دویکه فتی یین پیغه مبه ران ب هندی گون هبار دکهن کو ئیخلاص ل نک وان نینه وکو وان دنیا دقیت ، ئینا خودی به رسفا وان دا : ﴿ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ - چ ژ حسیبا وان ل سهر ته نینه ﴾ [الأنعام : ۵۲] .

یا سه د و سویی :

ئو کوفری ب ملیا که تان دکهن .

یا سه د و چاری :

ئو کوفری ب پیغه مبه ران دکهن .

یا سه د و یینجی :

ئو کوفری ب کیتا یین خودی دکهن .

یا سه د و شه شی :

ئو پشت ددهنه وی تشتی ژ نک خودی هاتی .

یا سه د و حه فتی :

ئو کوفری ب رۆزا قیامه تی دکهن .

یا سه د و هه شتی :

ئو باوه ری یی ب دیدارا خودی نائین .

یا سه د و نه هی :

ئو باوه ری یی ب هنده کی ژ وی نائین یا پیغه مبه ر پی هاتین ژ به حسی ناخره تی . وه کی گوتی : ﴿ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ - ئه وین هه ئه ون یین کوفر ب نایه ت و دیدارا خودایی خو کری ﴾ [الکهف : ۱۰۵] . وئو باوه ری یی ب قی گوتنا خودی نائین : ﴿ مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ - خودانی رۆزا حسیبی و جزادانی یه ﴾ [الفاتحة : ۴] . و ب قی گوتنا وی : ﴿ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا خُلَّةَ وَلَا شَفَاعَةَ - رۆزا قیامه تی ده می چو کرین و فروتن تیندا نه هه یین کو مفا هه بت ، و چو مال ژی نه هه ی کو هوین خو پی ژ عه زابا خودی بکرن ، وهه فالینی یا چو هه فالان نابت هه وه رزگار بکه ت ، و چو مه هده رچی نابن عه زابی ژ سهر هه وه سفک بکه ن ﴾ [البقرة : ۲۵۴] . و ب قی

گۆرتنا وی : ﴿ اِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ - ئەو تى نەبت يى
شاهدەيى ب حەقىيى بدەت و ئەو دزانن ﴾ [الزخرف : ۸۶] .

يا سەد و دەھى :

ئەو باوەرىيى ب طاغوتى دئىنن .

يا سەد و يازدى :

ئەو دىنى بوتپەريسان ژ دىنى موسلمانان باشتىر دىينن .

يا سەد و دووازدى :

ئەو حەقىيى و نەحەقىيى تىكەلىيى ئىك دكەن .

يا سەد و سىزدى :

ئەو حەقىيى قەدشپىرن و بو خەلكى نايىژن ، ھەر چەندە ئەو دزانن
ژى .

يا سەد و چاردى :

پىپكى سەرداچونى ل نك وان ھەيە ، و ئەو ژى گۆرتنا يى زانىنە
د دەر حەقا خودى دا .

يا سەد و پازدى :

ھەقدژى يە كا ئاشكەر ل نك وان ھەيە چونكى وان باوەرى ب
حەقىيى نەئىنايە ، وەكى خودى دىيژت : ﴿ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا
جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَّرِيجٍ - بەلكى فان بوتپەريسان درەو ب قورئانى كر

دەمى بو وان ھاتى ، قىچا ئەو د كارەكى تىكەلبووى دانە ، ئەو ل سەر
تشتەكى راناوہستىن ﴾ [ق : ۵] .

يا سەد و شازدى :

ئەو باوەرىيى ب ھندەكى ژ وى دئىنن يا بو وان ھاتى يە خواری
وباوەرىيى ب ھندەكى نائىنن .

يا سەد و ھەقدى :

ئەو جوداھىيى دئىخنە ناقيەرا پىغەمبەران .

يا سەد و ھەژدى :

ئەو د وى تشتى دا ژىك جودا دىن يى وان چو زانىن يى نەھەى .

يا سەد و نۆزدى :

ئەو دىيژن : ئەم ل دوىف پىشىيىن ئوممەتى دچىن ، و ئەو ب خو
ل سەر رىكا وان ناچن .

يا سەد و ويىستى :

ئەوى بەرى وى ژ رىكا خودى ددەنە پاش يى باوەرى يى ئىناى .

يا سەد و ويىست و ئىكى :

ئەو ھەز ژ كوفرى و كافران دكەن .

يېن سەد ويىست و دووى ھەتا سەد و سىھ و ئىكى :
سىرەبەندى ، و خىچكىشانان ل ەدەرى ، و تەشائوما ب طەيران ،
و خىقىزانكى ، و برنا حوكمى بۇ نك طاغوتى ، و نەقىانا كۆمكرنا
د ناقىرا دو جەژنان دا .. و خودى زانترە .
وسلاف ل موھەمەدى و بنەمال و ھەقالىن وى بن .

ناقىرۆك

بەرپەر	بابەت
۳	دىارى
۵	ئەف نامىلكە
۷	ئىمام موھەمەدى كورى ەبدلوھەھابى
۲۵	پىشكىنىن ئىسلامى
۳۰	رامانا پەيھا طاغوتى
۳۶	سى بناخە
۵۰	چار پىپك
۶۵	مەسەلىن جاھلىيەتى

بەرھەمى نقيسەرى

أ- ب زمانى عەرەبى :

- ۱- الحافظ العراقي وأثره في علم الحديث ، الرياض ۱۹۹۲ .
 - ۲- المدخل لدراسة الأدب الكردي ، (جزءان) ، اسطنبول ۱۹۹۳ .
 - ۳- اعتقاد أهل السنة والجماعة للشيخ عدي بن مسافر (تحقيق) ، بالاشتراك مع حمدي عبد المجيد السلفي (المدينة المنورة ۱۹۹۸ .
 - ۴- مختارات من أغنية الثلج والنار (بالاشتراك مع محمد أمين الدوسكي) دهوك ۱۹۹۹ .
 - ۵- تاريخ ماردين للشيخ عبد السلام المارديني (تحقيق) ، بالاشتراك مع حمدي عبد المجيد السلفي (دهوك ۲۰۰۱ .
- ب - زمانى كوردى :
- ۶- مهلايى باتهيبى وبەرھەمى وى (د گەل محسن دۆسكى) دهوك ۱۹۹۶ .
 - ۷- ئىخوان د تەرازىيى دا ، دهوك ۱۹۹۶ ، ھەفلىر ۱۹۹۹ .
 - ۸- ئەلندا مە (ديوان شعريه) دهوك ۱۹۹۸ .
 - ۹- مەلا عەلىيى بەرۇشكى وبەرھەمى وى ، دهوك ۱۹۹۹ .
 - ۱۰- سەيفىيى شۆشى وبەرھەمى وى (د گەل محسن دۆسكى) دهوك ۱۹۹۹ .

۱۱- ديوانا سەردانىيى وانى ، دهوك ۱۹۹۹ .

۱۲- واقعى ئىسلامى چاوا چارەسەر بکەين ؟ دهوك ۲۰۰۰ .

۱۳- ديوانا مەلايى جزيىرى (بەرھەفكرن وقەوزارتن) دهوك ۲۰۰۰ .

۱۴- فقہى نقيزى د شريعتى ئىسلامى دا ، دهوك ۲۰۰۱ .

۱۵- پەرورەديا ئىسلامى ، بۆريزىن ئىكى و دووى وسىيى و چارى سەرەتابى ، (وەرگيرانه) ، ھەفلىر ۲۰۰۰ و ۲۰۰۱ .

۱۶- ژياننامەيا پيغەمبەرى خودى ، دهوك ۲۰۰۱ .

۱۷- د گەل مرؤفين خودى ، دهوك ۲۰۰۱ .

۱۸- چل ھەديسەين ئىمامى نەووى ، دهوك ۲۰۰۱ .

۱۹- ئىمام موھەممەدى كورى عەبدلوهھابى و چەند نقيسەينى وى ، دهوك ۲۰۰۱ .

۲۰- سەرھاتىيىن پيغەمبەران و مللەتەين بۆرى ، (دو بەرگە) دهوك ۲۰۰۱ .

ج - يىن نامادە بۆ چاپى :

۲۱- تەفسىرا قورئانا پىرۇز (وەرگىرپانە) .

۲۲- د گەل صەحابىيىن پيغەمبەرى - سلاف لى بن - .